

MANNA

81
november

maandblad van de nvsh werkgroep
JEUGD - EMANCIPATIE

f275

Kolofon

NIKS 5e jaargang

Naar
Integratie
Kinder-
Seksualiteit

Uitgave van de
LANDELIJKE WERKGROEP
JEUGDEMANCIPATIE (NVSH)
Verschijnt 10 maal per jaar.

REDAKTIE EN ADMINISTRATIE:
Postbus 6614
3002 AP Rotterdam

REDAKTIE:
Bob Ferguson
Gorrit Goslinga
Rik Wanders

ABONNEMENTEN:
f 26,- per jaar (drukwerk)
f 35,- per jaar (enveloppe)
kan elke maand ingaan.
Opzeggen voor 1 januari.
LOSSE NUMMERS:
f 2,75; per post: f 4,50
BETALING:
Postrekening 3436887
tnv NVSH-LWGJ, Rotterdam

ADVERTENTIES:
Tarieven op aanvraag.
Advertenties die afbreuk
doen aan de beoogde functie
van NIKS worden geweigerd.

OVERNAME VAN ARTIKELEN:
Alleen met schriftelijke
toestemming van de redactie.

DRUK: Hubra, Eindhoven

Kindertelefoons

AMSTERDAM	020-224455
EINDHOVEN	040-451818
	040-444411
ENSCHEDÉ	
(meisjestelef.)	053-303578
GRONINGEN	050-141010
HEERLEN	045-722233
ROTTERDAM	010-224455
UTRECHT	030-522500
(meisjestelef.)	030-322020
VENLO	077-18888
MAAS EN WAAL	08870-5800

adressen

NVSH-algemeen

Nederlandse Vereniging voor
Seksuele Hervorming (NVSH)
Postbus 64
2501 CB Den Haag
070 - 46 97 09
TELEFONISCHE HULPDIENT:
070 - 60 00 10

NVSH-LWGJ

Landelijke werkgroep -
jeugdemancipatie (LWGJ)
Postbus 132
5240 AC Rosmalen

Afdelingswerkgroepen Jeugdemancipatie en Pedofilie

AMSTERDAM	Blauwburgwal 7-9
DEVENTER	Postbus 692
EINDHOVEN	Postbus 440
GOES	Wijngaardstraat 9
GRONINGEN	Postbus 1387
DEN HAAG	Groot Hertoginnelaan 203
MAASTRICHT	Rechtstraat 20
NIJMEGEN	Postbus 6728
ROTTERDAM	Kon. Emmaplein 1
TILBURG	Postbus 1251
UTRECHT	Wittevrouwensingel 100
VENLO	Postbus 635
ZAANDAM	Rode Zee 67

Inlichtingen over
voorlichting: 073 - 41 29 53

Overige kontaktadressen

BERGEN OP ZOOM	Postbus 663
BREDA	Postbus 3773
HOOGEVEEN	Postbus 442
(Kunstenaarskollektief)	
LEIDEN	
(B.Füss)	Postbus 136
TIEL	St.Agnietenstr.19

Komitee Kindervuist

KINDERVUIST Postbus 255
DOORN

inhoud

no.9 november 1981

- WIJ HEBBEN OOK HET RECHT OM OUD TE WORDEN vinden de kinderen van Kindervuist. Zij schrijven dat in hun troonrede die de laatste woensdag van september werd voorgedragen. Paul Loeffen doet verslag op p. 3
- KINDERVUIST VIERDE ST JUTTEMIS ook al in september. Rik Wanders en Gorrit Goslinga waren erbij. Verslag hiervan vanaf pag. 4
- Van het projekt KIND EN RUIZIE dat anders uitviel dan verwacht vertelt Hans Arts op pag. 6
- Aktiegroep SPIEKUM in Gent: 7
- Psycholoog Theo Sandfort hield in Nijmegen een lezing over KINDERPORNOGRAFIE, een onderwerp waarover tegenwoordig veel, maar niet altijd even genuanceerd wordt gepraat. Hans Arts ontrafelt vanaf pag. 8
- Waarom wij het zo vaak over seks hebben probeert Bob Ferguson duidelijk te maken in een misschien wat theoretisch verhaal over DE DWANG VAN DE HETEROKRATIE. Vanaf pagina 10
- De Rotterdamse politie probeert de KINDERPROSTITUTIE als hulpverlener te benaderen. Hierover vertelt Hans Arts op pagina 12
- Bij de VPRO verzorgen elke woensdag kinderen hun eigen radioprogramma EEN KLAP OP JE KOP. Jan Fischer keek in hun keuken. Pagina 13
- De gebruikelijke rubrieken: GESNEDEN KOEK over de werkgroep, door Gorrit Goslinga 14
- Divers SNOEPOED op blz. 16
- Extra veel BLIKVOER op blz. 18
- LEESDIS begint op pagina 21
- PLAKPLEK en AGENDA op pag. 23

Medewerkers aan dit nummer:
Hans Arts, Erik, Jan Fischer,
Paul Loeffen, Ton Reijnders
en Twan Reijnders.

Omslagfoto: Bob Ferguson
Omslagontwerp: Peter Geul en
Jim Schilder.

Met 'ingezonden' aangeduide artikelen verwoorden niet noodzakerlijkerwijs de mening van de redactie.

NIKS

Wij hebben ook het recht om oud te worden

"LEDEN DER STATEN-GENERAAL, IK ZOU DIT JAAR LIEVER NIKS ZEGGEN OVER DE BEGROTING VOOR 1982, MAAR WEL OVER DEZE SCHIJNDEMOKRATIE WAAR WE VANDAAG DE DAG IN LEVEN". ALDUS LUIDDE HET BEGIN VAN DE LAATSTE TROONREDE.

Hadden PSP en PPR wellicht de macht overgenomen? Of zei Beatrix nu eindelijk eens, wat zij misschien al lang in haar hart had gedacht? Nee, het ging hier niet om de niets zeggende Troonrede van de derde dinsdag van september, maar om de openingswoorden van de speciale Kindervuist-Troonrede, zoals die werden uitgesproken door de dertienjarige Pepijn Oomen, zojuist afgetreden als voorzitter van het kinderbestuur.

Tijdens het Sint Juttemis-weekend van Kindervuist (waarover elders in dit nummer) waren een aantal groepjes kinderen bezig geweest met het samenstellen van een alternatieve (Kinder-)Troonrede. De winnaars van deze Troonrede-wedstrijd (uitgekozen door het kinderteam van het VPRO-kinderprogramma "Een klap op je kop") werden uitverkoren om hun produkt aan het Nederlandse parlement aan te bieden.

Op woensdag 30 september was het dan zover. Op een zonovergoten Binnenhof werden enkele spandoeken ontrolt met teksten als "Kinderen tegen Kernwapens" en "Politiek PET voor kinderen". Het Jeugdjournaal bleek haast te hebben en trommelde nog vóór het afgesproken tijdstip van 4 uur ondervoorzitter Eversdijk (CDA) en Kamervoorlichter Mulders op. Typerend was, dat deze meteen vroegen naar de volwassen begeleiders.

Inmiddels was het groepje kinderen van de Kindervuist-afgevaardigden aangegroeid tot zo'n 25 kinderen. De heren en dames van de schrijvende, fotograferende en filmende pers gingen zowat met elkaar op de vuist in pogingen het gebeuren voor hen zo gunstig mogelijk te registreren. Na het verplichte handje mocht Pepijn het eerste gedeelte van de Kindervuist-Troonrede uitspreken. Dat loog er niet om. Enkele citaten "Stem over vier jaar geen CDA, behalve als u tot de groep behoort met de hoogste inkomens in Nederland".

"In een echte democratie heeft iedereen wat te zeggen, maar hier in Nederland mag je maar eens in de vier jaar je stem laten horen, en kinderen zelfs dat niet". En: "Help de Amerikanen de wereld uit, om te beginnen uit Nederland".

Na dit grove geschut kwam Otte Kalf uit Hoorn met een aantal fundamentele voorstellen en eisen van Kindervuist voor het volgend jaar: "Er mag absoluut niet bezuinigd worden op de Kinderbescherming".

"Er moet meer gedaan worden aan kinderen uit de Derde Wereld".

PAUL LOEFFEN

"Julie moeten ook zorgen, dat de kernwapens uit Nederland gaan, en ook willen wij, dat de kernenergie gestopt wordt. WIJ HEBBEN OOK HET RECHT OM OUD TE WORDEN!"

"De minister van Onderwijs moet de wet zodanig veranderen, dat taalonderwijs voor buitenlandse kinderen in schooltijd verplicht wordt gesteld".

"Wij eisen dat er meer wordt gedaan aan verkeersveiligheid voor kinderen".

omdat ze er zoveel werk in hadden gestoken. Wat een paar kinderen, die later met mij terugreden naar Amsterdam, toen tot de verzuchting bracht: "Wat was dat een slijmerd, zeg! Hij gaf niet eens antwoord op wat we zeiden!" "En al die grote mensen stonden maar te lachen. Ze namen ons niet eens serieus!"

Wél serieus werden ze genomen door de kinderen van het VARA-kinderprogramma "Schuurpapier", die de Kindervuist-afvaardiging na afloop een interview afnamen in perscentrum Nieuwspoor. Jammer, dat een volwassen begeleider van dit groepje enthousiaste jeugdige radio-reporters hierbij sturend meende te moeten optreden door wat suggestieve, niet relevante vragen te stellen. Maar ja, niet iedereen is gewend om kinderen serieus te nemen. Tot slot kregen we daar nog een duidelijk staaltje van te zien, toen een fotograaf van "Het Vaderland" op een zeer autoritaire man-

foto: bob ferguson

"Op de middelbare scholen moeten schoolraden komen, waarin het grootste deel door leerlingen gevormd wordt en de rest moet bestaan uit leraren, schoolleiding en de oudercommissies".

"De speelruimtetwet MOET er komen". Verder pleitte Otte (11 jaar) nog voor het oprichten van regionale kinderraden, vrijheid van meningsuiting in schoolkranten en de medewerking van kinderen aan kindertelefoons en jeugdjournaal.

Ook bij Kindervuist geen "bede" aan het eind van de Troonrede, maar de waarschuwing: "Wij, als Kindervuist gaan in ieder geval door met het opkomen voor kinderen!!!!!"

Daarna was het woord aan de heer Eversdijk als lid van het Presidium van de Tweede Kamer om te reageren op de aanbieding. Hij sprak de kinderen "vaderlijk" toe en prees ze,

nier probeerde enkele foto's te regisseren. Terecht kwamen enkele kinderen hiertegen in opstand en weigerden aan zijn "bevelen" te voldoen.

Nadat enkele kinderen nog een bezoekje hadden gebracht aan de publieke tribune van de Tweede Kamer (reactie: "Afschuwelijk! Je verstaat er niets van! Die mensen plakken alle woorden aan elkaar!"), ging iedereen weer naar huis. Maar één ding is zeker: de heren politici zijn voorlopig nog niet klaar met Kindervuist.

In Kinderstem nr. 4 (uitgave Kindervuist, postbus 255, Doorn) staat de letterlijke tekst van de Kindertroonrede. Losse nummers: f1,75 (excl. verzendkosten); abonnement van 6 nummers: f20,- (incl. verzendkosten) op giro 322522 t.n.v. Kindervuist Amsterdam.

Kamperen op de paasheuvel

Kindervuist vierde Sint Juttemis

Tijdens de natte evaluatie van de manifestatie "Kinderstem", maart dit jaar in Utrecht, ontstond het idee: een groot kamp voor alle kinderen die bij Kindervuist betrokken zijn. Omdat de weg naar emancipatie van de jeugd nog zo lang blijkt te zijn, kwamen we op de naam Sint Juttemis. Toen lag het voor de hand - vanwege de volksuitdrukking - het festijn op de Paasheuvel te organiseren en wel met Pinksteren. Dat laatste bleek niet meer haalbaar, vandaar dat Sint Juttemis 1981 op 19 en 20 september viel. Ongeveer 40 kinderen en 12 volwassenen waren samen bezig om er iets van te maken. Gorrit Goslinga en Rik Wanders deden mee en verzorgden voor NIKS deze reportage.

**GORRIT GOSLINGA
RIK WANDERS**

Het doel van het Sint Juttemiskamp was vooral, de kinderen die actief zijn of dat willen worden, meer met elkaar en met elkaars ervaringen vertrouwd te maken. Zo kon het een stimulans vormen voor nieuwe plaatselijke groepen en voor toekomstige landelijke acties. De aanwezige kinderen werden door middel van een troonrede-wedstrijd voor de groepjes (naar regio ingedeeld) aangemoedigd, voor hen belangrijke actiepunten aan te geven. Daarnaast had het kamp ook een organisatorische betekenis: de (kinder)bestuurswisseling, het overleg tussen stichtingsbestuur en begeleiders van plaatselijke groepen.

foto's bij dit artikel: rik wanders

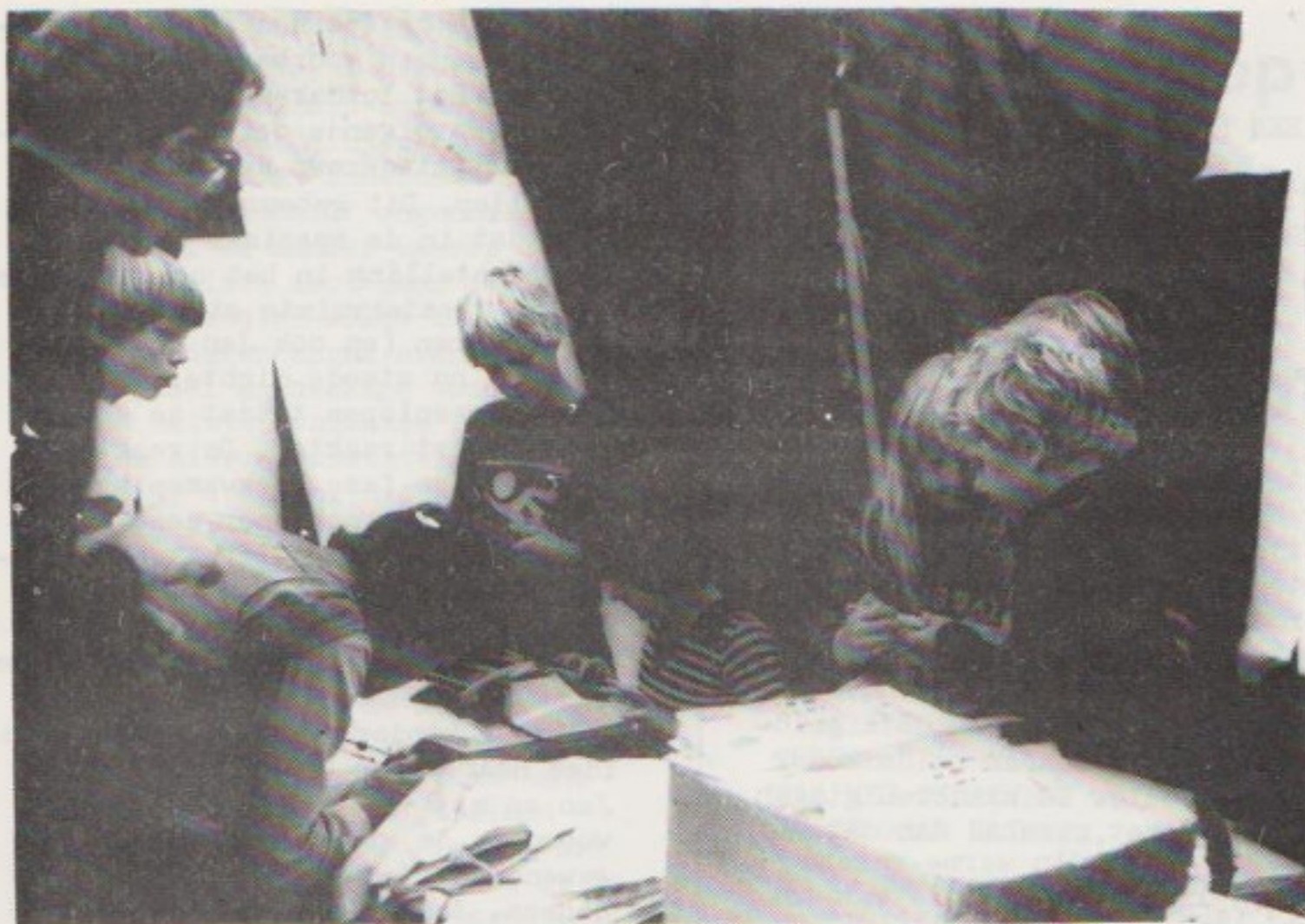

Tijdens het kamp werd veel aandacht aan deze zaken besteed. Het viel ons op dat een deel van de kinderen echt geëngageerd met een en ander bezig was, terwijl anderen de inhoudelijke en bestuurlijke rompslomp langs zich heen lieten glijden en zich meer concentreerden op de lol van het kamperen. Zo was er zaterdagmiddag veel animo voor het verzamelen van hout voor het grote kampvuur 's avonds. Ook dit bevorderde de doelstelling, de kinderen intensiever met elkaar te laten kennismaken. Een tegenvaller op de zaterdag was het lange wachten op het eten, waardoor van het avondprogramma niet veel meer terecht kwam. En toen iedereen eenmaal rond het kampvuur zat, onder de vrolijke deunen van een ingehuurd akkordeonist, bleek het aansteken een probleem op

zich. Geen wonder, maar wel jammer, dat een deel van de jeugd liever met zaklantaarns gewapend op nachtwandeling ging dan de ingestudeerde toneelstukjes van andere groepen te bekijken.

Op zondagmorgen, nadat iedereen gewekt was met luide ketelmuziek, kwam er inhoudelijk toch nog behoorlijk veel uit. Op de steeds drassiger wordende vloer van de grote tent vond de bestuurswisseling plaats, werd de troonredewedstrijd gehouden en gingen twee persberichten uit, waaronder één waarin steun werd betuigd aan de gelijktijdige anti-kernenergiebetoging in Dodewaard. De bestuurswisseling gaf het gebruikelijke beeld van vele kandidaten van wie niemand weet wat ze kunnen en of ze de volgende vergadering ook nog zin hebben. Duidelijk was alleen de ambitie: van de 17 (!) kandidaten wilden er 7 (!!) voorzitter worden. Voorzitter van

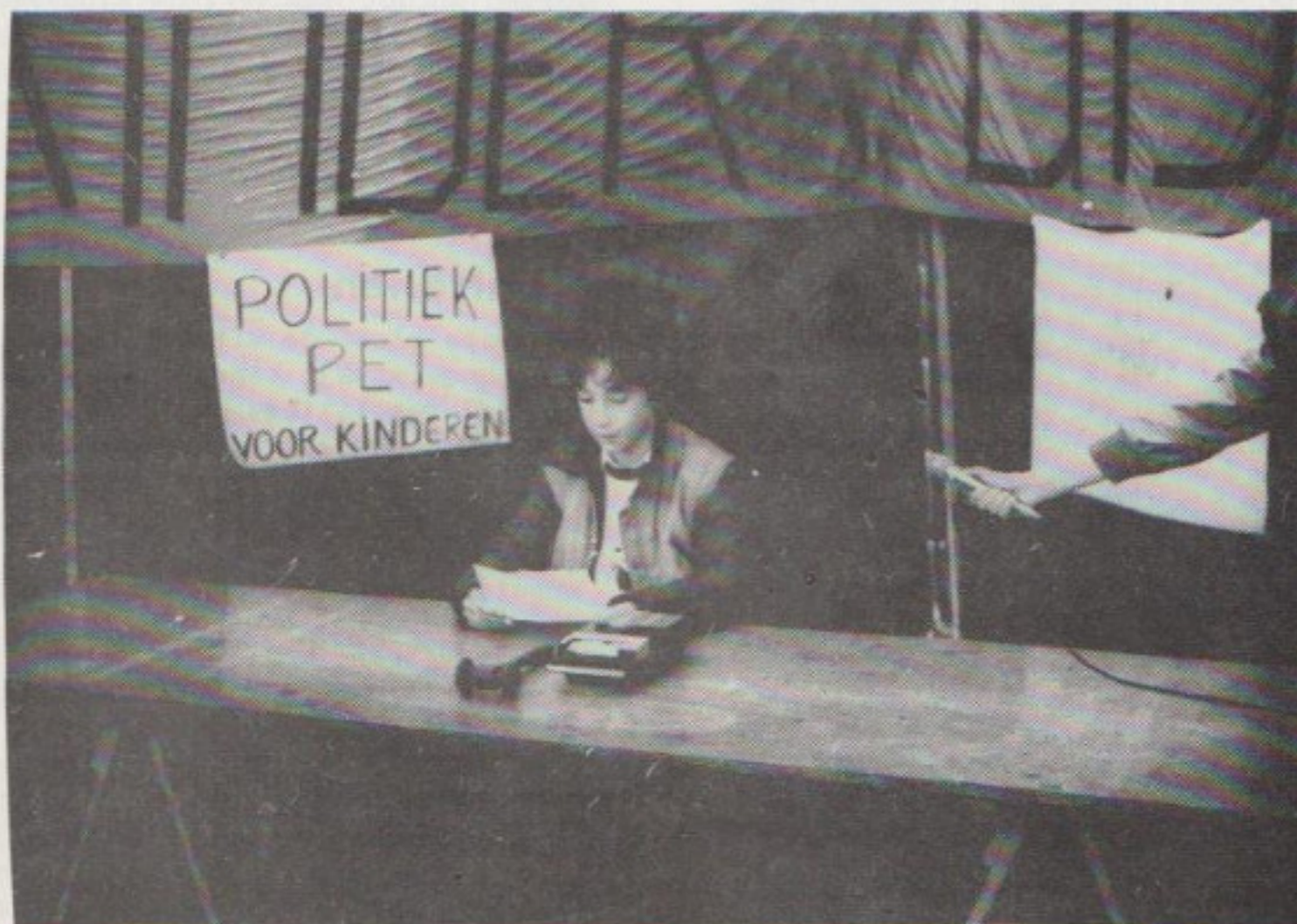

woord wilden zien. Daarna hadden een aantal kinderen hiervan een tekst kunnen samenstellen. De troonredewedstrijd, gejureerd door het team van VPRO's "Een klap op je kop", werd uiteindelijk gewonnen door het met veel verve en engagement voorgedragen betoog van Pepijn Oomen. Een veel konstruktievere tekst van de Hoornse groep "Hollanditis", gedeclameerd door Otte Kalf, verwierf de tweede plaats.

Op woensdag 30 september hebben Pepijn en Otte beiden hun rede voorgedragen te overstaan van de vicevoorzitter van de Tweede Kamer. Voor Trouw, Volkskrant en Vrije Volk was de aanbieding voorpaginanieuws. De teksten van beide redes kan men vinden in de vierde aflevering van "Kinderstem".

Het eerste Sint Juttemiskamp wordt algemeen ervaren als geslaagd. Alleen

het eerste uur Pepijn Oomen, als enige aanwezig van de negen aftredende bestuursleden, legde zijn hamer symbolisch midden op tafel. Op de eerste vergadering van het nieuwe bestuur - de 13 van de 17 die op 11 oktober naar Utrecht kwamen - werd Remi Hiemstra uit Amsterdam tot zijn opvolger gekozen. Na de bestuurswisseling werden per groepsvertegenwoordiger de alternatieve troonredes voorgedragen. Het was de bedoeling bij de kinderen levende ideeën te verwoorden. De meeste redes weerspiegelden echter op storende wijze de hulp van volwassenen bij zowel de keuze van de onderwerpen als de kompositie van de tekst: sommige groepjes kwamen er gewoon niet uit. Wellicht was het beter geweest als tijdens het Sint Juttemiskamp gezamenlijk was bepaald, welke elementen de aanwezige kinderen in de troonrede ver-

was het jammer dat de opkomst vrij bescheiden was. Mede daardoor was het aantal volwassenen wat te groot in verhouding. Er liepen bepaald teveel volwassen bezoekers rond zonder een duidelijke functie in het geheel: ze liepen gewoon in de weg. Het stichtingsbestuur mag nu gaan uitzoeken, welke problemen een rol spelen waardoor kinderen, hele afdelingen zelfs, er niet toe komen aan zo'n centrale activiteit mee te doen. Bij een volgende gelegenheid zal zeker geleerd zijn van de gemaakte fouten. Een wat minder vol programma, een wat intensievere voorbereiding, nog wat meer engagement, dat zijn dingen die volgens ons een tweede kamp (pinksteren '82?) beter uit de verf kunnen doen komen. Wat niet wegneemt dat dit eerste een goede start vormde voor het nieuwe seizoen, leerzaam bovendien en leuk om mee te maken.

Kinden Ruzie

IN HET SEPTEMBERNUMMER VAN NIKS KONDIGDEN WE EEN REPORTAGE AAN VAN EEN DAG UIT HET 'KIND EN RUZIE'PROJEKT DAT VAN 24 JULI TOT EN MET 15 AUGUSTUS IN HET LIJNBAAN-TENTOONSTELLINGSCENTRUM TE ROTTERDAM PLAATSVOND. HET ONDERSTAANDE BEWIJST DAT IETS DAT ANDERS LOOPT DAN BEDOELD WAS MINSTENS ZO INTERESSANT KAN ZIJN.

Het personeel van het Lijnbaancentrum voelde onvrede met het feit dat er bij tot nu toe georganiseerde tentoonstellingen nooit wat "eigens" voor kinderen was. Vanwege het in augustus '81 in Rotterdam te organiseren Internationale Kongres van Opvoeding door Kunst werd besloten tezelfdertijd een tentoonstelling voor en door kinderen te organiseren. Karel Eijkman, schrijver van o.a. de JJ de Bomshow, kwam op het thema Ruzie, vanwege de vele daarop betrekking hebbende ingezonden brieven. Als inleiding en passief gedeelte van de tentoonstelling zijn vele toepasselijke teksten uit kinderliteratuur op borden gehangen. Na een "warming-up" door een vertoning van een video-opname van JJ de Bom, zouden in het actieve gedeelte van de tentoonstelling de kinderen met begeleiders van het centrum een expressieve uitbeelding proberen te maken van het thema. En dan nader in de onderdelen: het ontstaan van ruzie, vormen van ruzie en het weer bijleggen van ruzie. Mogelijkheden ter uitbeelding waren tekenmaterialen, verf, tekstiel, video, toneel en schimmenspel. Juist als doe-project moest in de geplande drie weken de tentoonstelling vanzelf groeien. Men wilde dit kinder-doe-project afstemmen op kinderen in de leeftijdscategorie van zes tot veertien jaar, individueel of in jeugdwerk georganiseerd.

Ruzie of toneel?

Vol goede moed voor een reportage over dit project stapte ik donderdagochtend 17 augustus het centrum binnen. In plaats van zoals ver-

wacht door zwermen ruziënde en elkaar bekogelende kinderen omringd te zijn, was de tentoonstellingsruimte zo goed als uitgestorven. Informatie bij de projektbegeleiders leerde al snel dat de doelgroepen, per club- of buurthuis aangesloten kinderen, in de afgelopen warme weken de één na de ander hadden afgebeld. De kinderen gingen liever naar het zwembad dan dat ze de hele dag in zo'n warme ruimte zouden verblijven. Slechts wat losse kinderen bleken af en toe naar het centrum te zijn gekomen. Uit deze "losse" kinderen vormde zich een groepje van zo'n zes kinderen, die praktisch dagelijks aanwezig waren en zich onder aanvoering van de dertienjarige Ylona voornamelijk richtte op de edele kunst van het toneelspel. Het groepje bestond naast Ylona uit Michel (15), Astrid (12), Angelique (10), Annemieke (8) en Marjolein (8). De toneelstukjes van de kinderen werden deskundig begeleid door Jan Vegter, een docent Kunstzinnige Vorming die speciaal voor dit doe-project was overgekomen uit het Gelderse Wijchen. Omdat in deze situatie goede raad duur was en ik toch wel iets voor NIKS wilde terugbrengen, richtte ik mij maar op dit toneelgroepje. Ik stelde mij voor, en na een half uurtje was ik volop door het groepje opgenomen.

Wat doen we?

Nadat uiteindelijk het hele betreffende gezelschap was binnengedruppeld, werden onder aanvoering van Jan de organismen lichamelijk en geestelijk losgemaakt, om aldus

HANS ARTS

voldoende ontspannen de toneelstukjes te kunnen voorbereiden en te spelen. Het losmaken bestond uit wat opeenvolgende oefeningen, waarbij eerst iedereen dwars door elkaar liep. Dit gebeurde op een podium dat in de speciaal voor deze tentoonstelling in het centrum ingerichte theatterruimte stond.

De kinderen (en ook Jan zelf) moesten nu steeds dichter langs elkaar heenlopen totdat ze elkaar heel bewust raakten. De reacties die in deze fase loskwamen maakten duidelijk dat ook voor deze kinderen het aanrakings-taboe volop aanwezig is.

In de hierna volgende voorbespreking van het te spelen toneelstukje werd een vreemd automatisme duidelijk: de kinderen konden geen eigen idee naar voren brengen en vroegen Jan en mij om ideeën; met andere woorden: de kinderen zijn er aan gewend dat de volwassenen voor hen denken. Jan nam nu echter een passief sturende technische rol op zich. Min of meer vanuit mijn eigen invalshoek (Jeugdemancipatie) probeerde ik terug te spelen door hen te vragen naar hun eigen ervaringen met de als onrechtvaardig ervaren onderdrukking door volwassenen. Al voortbouwende kwamen we toen tot een thema voor het toneelstukje: Een echtpaar viert hun twaalfeneenhalf-jarig huwelijksfeest, waarvoor ook wat gasten worden uitgenodigd. Het elfjarig dochttertje van het echtpaar moest samen met het twaalfjarig dochttertje van één der gasten toekijken, hoe de ouders en vrienden en kennissen zich langzaam maar zeker met alcohol volgieten en dronken worden. Bij het dansen vallen ze bijna om. De kinderen besluiten dit niet (meer) te nemen en gaan zich opmaken met make-up en lip-stick, beginnen te roken en whiskey te drinken. Bij het naar de WC gaan, ontdekken bij toeval de dronken feestvierders de half laveloze kinderen. De volwassenen worden abrupt nuchter, de kinderen krijgen fors slaag en het feest is plots beëindigd. Tot zover het concept-idee voor het toneelstukje. De uitwerking bleek echter de nodige verrassingen met zich mee te brengen.

Rolpatronen

In feite bleef de uitvoering van het toneelstukje beperkt tot een viertal repetities, omdat er gewoon geen publiek aanwezig was! Hoe wel, bij de vierde repetitie kwam net de moeder van Marjolein (die de rol van de dochter des huizes speelde) haar dochter halen. Bovendien kwamen net even drie andere mensen kijken. Gezien de reacties van dit vierhoofdig publiek sloeg het toneelstukje toch wel aan. Heel typerend bleek uit de uitbeelding van de diverse personages, dat de kinderen de volwassenen-wereld zeer nauwkeurig imiteerden. Moeder verzorgde het diner met een goede

foto: hans arts

kookkunst, terwijl vader met een genodigde vriend al sigaren rokend over zakenproblemen sprak. Verder kregen de twee meisjes bij de ontdekking van hun "onbeschaamdheid en ongemanteldheid" ongenadig op hun falie. De manier waarop de dochter des huizes door haar moeder kreeg uitgemeten welke boodschappen ze moest halen sprak eveneens boekdelen (heel snauwerige toon). In een eerste evaluatie stelde ik voor de hier geschetste rolpatronen om te draaien. Dit stuitte echter vooral op bezwaren van de heer des huizes, Michel, die zich nog niet zo gauw een onderdrukte rol zag spelen. Dat leidde tot hilariteit onder de meisjes. Typerend was verder dat bij de daarna volgende tweede en derde repetitie het slot steeds een andere vorm had. Zo ging het groepje al spelend door met de dag na het feest. Er kwam zelfs een politie-agent op de proppen omdat in de konsternatie, volgend op de ontdekking van de dronken kinderen, een diefstal zou zijn gepleegd! Het bleek dat de kinderen al improviserend doorgingen of misschien juist opgingen in hun spel. Heel fascinerend. Zeer interessant was ook het gemak waarmee de kinderen stereotype maatschappelijke patronen overnamen (bijvoorbeeld bij het sturende optreden van de politie-agent).

Schijnkonflikt

Bij de tweede repetitie was Astrid (die de moeder van het bezoekende meisje speelde) door een vergissing te laat om op te komen voor het etentje van het feest. Hierdoor kon ze op dat moment niet meer verder meespelen. Ze werd kwaad, wilde er helemaal mee stoppen en naar huis gaan. Dit reële konflikt werd pas heel laat als zodanig onderkend. Met een vrij nonchalante lijmpoging van Ylona en Michel werd Astrid teruggehaald en speelde bij de volgende repetitie weer gewoon mee. Het merkwaardige feit deed zich dus voor, dat het thema van de tentoonstelling (ruzie) door de kinderen in irreële situaties eerder werd onderkend en geaccentueerd dan in de realiteit.

Serieus

Bij een evaluatie op vrijdagochtend van het de dag daarvoor gespeelde, bleek dat de kinderen alleen wisten wat er gespeeld was, niet wáárom er juist dat toneelstukje gespeeld was. Hieruit volgde als duidelijke konklusie voor Jan en mij, dat wij het allemaal heel serieus namen, terwijl de kinderen het opgaan in spel en fantasie als veel belangrijker ervaarden. Wat misschien nog wel het beste is!

Info/aktiegroep Pedoseksualiteit Gent

(ingezonden)

Stiekum

ER WORDT DE LAATSTE TIJD NOGAL EENS OVER PEDOSEKSUALITEIT GEPRAAKT EN VOORAL GESCHREVEN. LEZERS VAN NIKS ZAL HET ONDERWERP WEL NIET VREEMD IN DE OREN KLINKEN.

En de pedoseksuelen onder het lezerspubliek zullen wel heel blij geweest zijn: ze kwamen er beslist anders uit dan het stereotype beeld van de oude, vieze kinderlokker (met snoep!), die het knaapje zijn onschuld ontnemt, een beeld dat leeft bij ieder die denkt, nog nooit een pedoseksueel in de buurt gehad te hebben. De pedo heeft het trouwens zeer moeilijk, om over zijn seksuele gevoelens en aangebrokenheid tot kinderen te praten met mede-volwassenen. En als hij of zij daartoe al 't lef heeft, betekent dat nog niet dat hij/zij erin slaagt, die gevoelens aanvaardbaar te maken, verre van het als gelijkwaardige vorm van seksualiteitsbeleving te laten appreciëren. Trouwens, de feiten zijn er: de absurde mythes rondom deze vorm van relatie eisen nog jaarlijks hun tol aan slachtoffers. Nog steeds staat er op "ontucht met minderjarigen", term die op zich al een veroordeling inhoudt, een vrij zware gevangenisstraf (art. 372).^{*} De verhoren, afgenomen van 't kind of de volwassene, onder de hoede van Vrouwe Justitia, hebben veelal traumatische gevolgen.

We moeten immers geen illusies koesteren: "Kinderseksualiteit, het feit dat kinderen wel degelijk seksuele gevoelens en verlangens kennen, is algemeen aanvaard". Dat zal misschien zo zijn binnen jullie lezerskring, maar de overgrote meerderheid van de bevolking zit nog steeds met een zonde-gevoel als er over hun eigen seksualiteit als volwassene wordt gepraat. Hun belevenissen als kind willen ze soms toch wel eens kwijt, in heel besloten kring dan, en steeds vergezeld van: "Dat was toch durven...ze hadden het eens moeten weten..." "Ze" staat hier dan in de eerste plaats voor ouders, maar tegelijk en evengoed voor de pastoor (kerk) en de politie (staat, overheid). Veel volwassenen denken dat zij als kind uniek waren met hun gevoelens en spelletjes (buiten die kinderen waarmee ze het deden dan). Daardoor

praten ze er niet over en loochenen ze de verlangens van hun eigen kinderen. En als die verlangens uitgaan naar een volwassene, zit het helemaal scheef: dat kan gewoon niet! De man of vrouw in kwestie heeft hun kind verleid: met mooie verhaaltjes, met snoep, ... en het kind liep er in, en wordt nu misbruikt. Het beeld van de fysiek overheersende volwassene, versterkt dan nog die idee van macht en misbruik.

Wij willen een poging ondernemen om de mentaliteit inzake seksualiteit te helpen veranderen. Maar wij zullen onze activiteiten toespitsen op pedoseksualiteit en onafscheidbaar daaraan verbonden, kinderseksualiteit. Wij kozen STIEKUM als naam, een Info- en Aktiegroep ter deTABOE-Ëring van Kinder- en Pedoseksualiteit.

Wij willen mensen informeren over intieme relaties tussen volwassenen en kinderen, tussen kinderen onderling. Vanuit onze eigen ervaring en met behulp van degelijke wetenschappelijke informatie en deskundige bijstand zal ernaar gestreefd worden pedoseks uit de taboesfeer te halen, bespreekbaar te maken, om dusdanig te groeien naar een publieke en juridische gelijkberechtiging van deze seksualiteitsbeleving. Seksuele voorkeur mag niet lang meer de aanleiding zijn tot repressie en terreur!

Behalve de bevolking informeren willen we mannen en vrouwen en kinderen, die met persoonlijke vragen of problemen rondlopen op dit gebied, of die gewoon eens hun hart willen luchten een zekere opvang bieden. Die zal er zijn, vanaf oktober, in 't C.S.V., Willem Tellstraat 13, 9000 Gent. Belangstellenden kunnen schrijven, op naam van de groep (STIEKUM), of bellen naar 091/25.06.52. Ze kunnen ook naar de permanentiedagen komen, elke tweede zaterdagvoormiddag van tien tot twaalf uur en elke vierde dinsdag van negentien tot eenentwintig uur. U wordt verwacht!

^{*}Belgisch wetboek (red.)

Bijdrage Theo Sandfort aan discussie Kinderpornografie

MAANDAG 21 SEPTEMBER ORGANISEERDE DE NIJMEEGSE AFDELINGSWERK GROEP PEDOFILIE IN HET KADER VAN EEN REEKS THEMA-AVONDEN EEN LEZING OVER KINDERPORNOGRAFIE. SPREKER WAS DE BEKENDE PSYCHOLOOG THEO SANDFORT. ONDER HET WAKEND OOG VAN EEN NIJMEEGS POLITIEMAN LUISTERDEN ZO'N TACHTIG MENSEN UIT DE EIGEN PAROCHIE (PEDO'S EN HOMO'S) NAAR THEO. HANS ARTS LUISTERDE MEE EN VERWERKTE THEO'S LEZING IN ONDERSTAAND ARTIKEL.

HANS ARTS

Theo Sandfort zag voor zijn lezing twee aanleidingen: het betreffende wetsontwerp over pornografie, dat al sinds oktober '79 op behandeling door de Tweede Kamer ligt te wachten en de algemene discussie rondom pornografie, zoals deze door vooral de radikale vrouwenbeweging is aangewengeld.

Kinderpornografie als materiaal kan zich manifesteren in verschillende vormen. Als kunst, bijvoorbeeld beeldhouwwerken, schilderijen of tekeningen. Als literatuur (proza en poëzie) of lektuur (seksblaadjes) en zelfs in de vorm van wetenschappelijke publikaties.

In zijn lezing wilde Theo zich vooral beperken tot uitgebeelde kinderpornografie. Om dit deel van het onderwerp meer te konkretiseren en te illustreren, toonde hij voor de pauze een groot aantal dia's en een tweetal films. Naast enkele schokkende dia's die sadistische kenmerken hadden, maakte vooral de eerste film een diepe indruk: een ca. vijfjarig meisje werd duidelijk huilende tegen haar zin gedwongen tot masturbatie van een volwassen man, die ook nog eens trachtte het meisje te penetreren... Een contrast hiermee vormde het tweede filmpje. Hierin waren een ca. elfjarige jongen en een ca. tienjarige meisje die zich uitkleedden en vervolgens elkaars lichamen verkenden. Hiermee werd aangetoond, dat er ook best leuke en aanvaardbare kinderpornografie bestaat.

Pornografie

Na de pauze behandelde Theo Sandfort eerst algemene aspecten van pornografie. Om te kunnen beoordelen of een weergave van seksuele handelingen naar gelang de toepassing pornografie genoemd kan worden zal men inzicht moeten hebben in de invalshoek van de maker en wat er met de bedoelde weergave gedaan wordt. De maker kan bijvoorbeeld slechts op artistieke wijze de werkelijkheid hebben willen uitbeelden. Men kan dan spreken van erotische kunst. Er kan sprake zijn van verkenningen op het gebied van de seksualiteit, welke bedoeld zijn om als voorlichting te gebruiken. Een derde mogelijkheid is het gebruik voor de weten-

schappelijke onderzoekingen. De vierde en tevens meest duidelijke mogelijkheid om van pornografie te spreken is wanneer de weergave van de seksuele handelingen zuiver bedoeld is voor de prikkeling van de seksuele zinnen.

edit

Er worden veel seksopnamen (foto's, dia's en films) met zowel een "hard" als een "zacht" karakter in de privé-sfeer gemaakt. Wanneer dit vrijwillig gebeurt en de deelnemers er plezier in hebben is er tegen het maken van die opnamen zelf niet veel in te brengen. Anders wordt het wanneer de foto's later van hand tot hand gaan.

Nog anders ligt het bij pornografie die uit commercieel oogpunt wordt vervaardigd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van twee maatschappelijk bepaalde factoren. Ten eerste ligt de seksualiteitsbeleving voor vele

mensen grotendeels in de taboesfeer waardoor zij bij hun seksualiteit naast plezier ook angst of schuldgevoelens beleven. Ten tweede steunt onze samenleving op rolpatronen: een agressieve, machts- en succesrijke rol voor de man en een passieve, onderdanige rol voor de vrouw.

In het proces van de vervaardiging van commerciële pornografie zijn dan drie stadia aan te brengen met elk hun eigen kenmerken: producent(e), materiaal en konsument(e). De producent(e) maakt van het genoemde seksualiteitstaboe gebruik door met een zekere marge aan te sluiten op de belevingswereld als ook fantasie van de konsument(e). Veelal is er in de pornografie sprake van een burgerlijke rolverdeling. Soms worden de rolpatronen omgewisseld (vrouw actief) ter meerdere bevrediging van de fantasie van de meestal mannenlijke konsument.

Een wezenlijke karakteristiek van het materiaal pornografie is het bij de konsument(e) wegnemen van eventueel bestaande angsten voor seksualiteit en het daartegenover stellen van een overdaad aan erotische of seksuele prikkels. De seksuele handeling komt centraal te staan en er is geen plaats voor bijvoorbeeld humor. Gevolg is dat pornografie vaak "teveel onwaarschijnlijk en onwaarschijnlijk teveel" bevat. Verder speelt de identiteit van de getoonde personen geen enkele rol. Het blijven objecten zonder een tot de aandacht sprekende persoonlijkheid.

Het derde stadium vormt de konsument(e). Het effect van de bekeken pornografie hangt nu sterk samen met diens kennis van de seksualiteit, houding tegenover rolpatronen en relativiseringsvermogen. Verliest de konsument(e) het realiteitsbesef en beschuwt hij of zij het getoonde als mogelijk bestaande seksualiteitsbeleving, dan kan dit niet onaanzienlijke gevolgen hebben voor de partner in de dagelijkse praktijk van het seksueel contact. Het moge duidelijk zijn, dat in het algemeen pornografie en emancipatie strijdig met elkaar zijn.

Kinderpornografie

Wanneer niet-ingewijden in contact komen met kinderpornografie, dan kunnen ze heel ongenueanceerde reacties geven. Men ontmoet dan namelijk een combinatie van twee verschijnselen, die in de huidige maatschappij met een taboe belast zijn: seksuele handelingen en kinderen. Analoog aan het bij pornografie vermelde moet men onderscheid maken tussen twee soorten kinderpornografie. Ten eerste de kinderpornografie, waarbij de betrokken kinderen volledig instemmen met zowel de seksuele handelingen als met de opnamen. Bovendien kennen de kinderen de personen, die deze opnamen te zien krijgen. Deze vorm van kinder-

edit

pornografie is best acceptabel te noemen. Dat ligt anders wanneer deze kinderpornografie wordt gezien door niet bij de kinderen bekende personen. De producent(e) en konsument(e) kennen elkaar dan wel of niet persoonlijk. Daarnaast de vraag of het materiaal verhandeld wordt voor geld. Vanuit de eerste soort kinderpornografie bestaat de mogelijkheid, dat de opnamen bij ontwikkeling in handen komen van personen, die slechts winstbejag zien ("there is no business like childsex-business" - HA). Dit gaat dan geheel buiten de kinderen en de fotograaf of filmer om. Een tweede groep vormen de "pedoseksuele of pedofiele vrienden of vriendinnen", die wél bewust opnamen van hun vriendjes of vriendinnetjes doorverkopen omwille van het lukratieve. Een derde groep vormen de mensen die zelf puur voor het winstbejag kinderen met misleiding, (geld) of dwang (!) voor de kamera zetten. Een niet te verwaarlozen vierde groep bestaat uit ouders, die de door de producenten voorgeschotelde rijkdommen prefereren boven de psychische gevolgen, die de seksuele handelingen en opnamen kunnen hebben... Dit laatste door de dubbel aanwezige dwang doordat de kinderen zich noch kunnen onttrek-

ken aan de seksuele handelingen en opnamen, noch aan de ouderlijke macht. Er zullen overigens best wederzijds geheel vrijwillige seksuele contacten binnen een bloedverwantschap worden opgenomen.

Voor de volwassen konsument(e) zijn de getoonde kinderen zonder enige persoonlijkheid en gevoelsmatige binding. De kinderen zijn niet meer dan voorwerpen in seksuele handelingen, welke vanuit een erotisch ervaren spanning leiden tot een stimulering en/of bevrediging van de fantasie. De konsumenten hoeven niet alleen te bestaan uit pedo's, maar kunnen evengoed zichzelf bestempelen als hetero's of homo's. Een zeer belangrijk uitvloeisel van het zien van dergelijke opnamen is de mogelijkheid, dat voor kijk(st)ers met weinig relativiseringsvermogen en kennis van de echte kinderseksualiteit analoog aan het onder pornografie genoemde een heel verwrongen beeld van kinderen kan ontstaan. Dat dit indirect gevaarlijke (psychische) gevolgen voor kinderen kan hebben behoeft geen nadere toelichting. Hoe is het eigenlijk met de kinderen die aan dergelijke produkties deelnemen? Zij worden in feite nooit in de discussie betrokken,

die henzelf het meeste aangaat. In het voorafgaande is reeds duidelijk geworden, dat volledige instemming van de kinderen met zowel de seksuele handelingen als met de opnamen daarvan zeker geen garantie hoeft te betekenen, dat alles legitiem blijft. Het funktionseren van bepaalde volwassenen in het gehele proces rondom kinderpornografie moet de betrokken kinderen duidelijk worden gemaakt. Dit zou dan moeten gebeuren door de direkt betrokken volwassenen, die daartoe wel de bereidheid zouden moeten vertonen!

Tot zover de grote lijn van Theo's betoog. Hierop aansluitend wil ik een tweetal kanttekeningen plaatsen beide uit mijn eigen wetenschap. Ten eerste de casus van een vader, die toevallig in een seksblaadje foto's zag van zijn dertienjarige zoon in vrijwillig seksueel contact met zijn volwassen vriend. De vader sloeg zijn zoon in elkaar en zette hem de deur uit!

Daarnaast het volgende: hoewel in praktijk de kinderen vaak door de volwassenen zullen worden voorbijgelopen, zijn de kinderen niet altijd in meerdere opzichten het lijdend voorwerp. In sommige gevallen kunnen zich ook prostitutie-elementen aandienen. Dit kan ik illustreren met het relaas van de bekende serie boekjes "Schoolboys and schoolgirls - real paedophilia photographs". Deze zijn ontstaan, doordat de gefotografeerde kinderen hun "vriend" om geld vroegen voor de handelingen en opnamen. De volwassenene gaf hier aan toe en zag zich zelf uiteindelijk door geldgebrek gedwongen tot verkoop van de opname's over te gaan. Hierdoor kwamen voorbeelden in de wereld van "een ongedwongen en vrije pedofiele seksualiteitsbeleving". Hoe deze contacten wél genoemd kunnen worden is mij niet duidelijk, maar vraag is wel wie nu eigenlijk de meeste blaam treft: de kinderen, de "pedoseksueel/fiel", de producent der boekjes of allemaal tegelijk? Ter nuancering wil ik wel stellen, dat wanneer in onze wereld überhaupt seksualiteit niet te koop zou zijn, de kinderen ook niet de kans hadden gehad geld te vragen. Hierbij weten de kinderen dus heel goed, waarmee ze bezig zijn.

In zijn lezing legde Theo Sanfort echter meer de nadruk op die kinderen, waarbij traumatische gevolgen ontstaan door schuldgevoelens achteraf. Naar het idee van Theo is het ter voorkoming van het ontstaan van schuldgevoelens van belang, dat door brede voorlichting een maatschappij tot stand komt waarin vrijwillige pedofiele of pedoseksuele contacten gemeengoed worden. Dit zou in feite in het belang van alle kinderen zijn!

Aanbevelingen

Deze laatste opmerking bracht Theo tot wat relevante konklusies en/of

aanbevelingen. Wanneer kinderpornografie de functie heeft van uitlaatklep, dan is het tijdelijk zeker acceptabel. Een totale afwijzing van (kinder)pornografie zou alleen maar leiden tot schijnheiligheid en geestelijke verdringing, met alle gevolgen van dien: niet alleen voor de volwassen konsumenten, maar vooral voor de kinderen.

In zijn afrondende woorden pleitte Theo dan ook voor het via voorlichting en andere middelen bereiken van een maatschappij, waarbij seksualiteit in alle intermenselijke gevoelens (dus ook pedoseksualiteit / pedofilie) geaccepteerd zou zijn en zonder schuldgevoelens beleefd zou kunnen worden. Een dergelijke mentaliteitsverandering en maatschappijverandering zou het gevoelsleven van de kinderen zeker ten goede komen. Door bovendien te werken aan de emancipatie van zo-

wel vrouwen als kinderen, zou dan elke bestaansgrond voor (kinder)pornografie verdwijnen en het verschijnsel uit onze samenleving verbannen kunnen worden. Maar dat zal onder de huidige maatschappijverhoudingen nog wel even een toekomstbeeld blijven.

Waardevol

Juist door het theoretische karakter van zijn betoog levert Theo een waardevolle bijdrage aan de weer herlevende (politieke) (kinder)pornografie-diskussie. Er is binnenkort een gelegenheid om over deze materie verder te praten: in het middagprogramma van het eeuwfeest van de NVSH, op zaterdag 7 november, wordt in een forum over pornografie ook aandacht aan kinderporno besteed. Op 10 november herhaalt Theo Sandfort zijn lezing op een pornografie-themadag in Nijmegen.

Sekse en klassetegenstelling

De dwang van de heterokratie

DE DWANG VAN DE HETEROKRATIE

Het woord seksualiteit (alleen het woord al!) roept veel gevoelens op. Veel van die gevoelens zijn ontstaan door een afleerproces. Over dat afleerproces gaat dit artikel vooral. Maar ook over het gemeenschappelijke van vrouwen-, homo- en kinderonderdrukking. Want het is geenszins te veel gezegd dat kinderen in onze samenleving worden onderdrukt! Of juist nog: de maatschappij onderdrukt het kinderlijke in elk van ons, en wel vanaf zeer jonge leeftijd.

BOB FERGUSON

Letterlijk betekent seksualiteit alleen: wat te maken heeft met het onderscheid (sectie, van Latijn: *secare* = scheiden) tussen de geslachten. Jos van Ussel deelde het begrip in zijn boek "Intimiteit" op in ik weet niet meer hoeveel afzonderlijke gebieden. Ik zou er twee willen uithalen: de lichamelijke intimiteit en de scheiding tussen de geslachten met de daarbij horende verwachtingspatronen voor wat betreft het gedrag.

Men kan zeggen dat er sprake is van intimiteit wanneer mensen (of andere wezens) nader tot elkaar komen dan normaal gebruikelijk is: wanneer een bepaalde territoriumgrens wordt overschreden en daarmee een natuurlijke afstandelijkheid ten opzichte van de buitenwereld wordt doorbroken. Zo'n doorbraak tot in de persoonlijke levenssfeer wordt ervaren als een situatie waarbij men zich moet 'blootgeven'. In de verschillende fasen van haar/zijn ontwikkeling leert de mens het onderscheid tussen zelf en buitenwereld kennen. Dit onderscheid is in ons leven van fundamentele betekenis. Voor een pasgeboren baby is het een vage notie die door sabbelen en zuigen een vastere betekenis gaat krijgen. Illusterend is ook het feit dat kinderen van pakweg 3 jaar zo verschrikkelijk bezig kunnen zijn allerlei voorwerpen steeds maar weer van zich af te gooien. Hierdoor wordt een begrip van "zelfstandigheid" ontwikkeld.

Dialektiek van de sekse

Een verband tussen lichamelijke intimiteit en de scheiding tussen de seksen wordt zeker niet alleen maar gesuggereerd door het verwarrende woord "seksualiteit". Seksualiteit in de betekenis van lichamelijke

intimiteit heeft alles te maken met rolpatronen, met verschil in opvoeding van jongens en meisjes als voorbereiding op hun totaal verschillende maatschappelijke positie later. Shulamith Firestone schreef in 1970 een bijzonder boeiend boek over de "dialektiek van de sekse" dat in 1978 in Nederlandse vertaling verscheen. Ik wil enige ideeën hieruit aanhalen om duidelijk te maken waarom "al die seks" erbij hoort als we het hebben over emancipatie. Seksuele onderdrukking is misschien wel één van de belangrijkste middelen om de mens onvrij te houden ter bestendiging van de maatschappelijke orde.

De theorie van de klassentegenstellingen vloeit voort uit wat in de moderne filosofie en de sociale wetenschappen bekend staat als het dialektisch denken. Het zogenaamde "historisch materialisme" dat hiervan is afgeleid wijst op de voortdurende tegenstelling in de geschiedenis tussen een heersende en een onderdrukte klasse. Op het ogenblik zou het vooral een economisch machtsonderscheid zijn dat de klassen kenmerkt: de kapitaalbezitters tegenover de loonafhankelijke arbeiders. De gehele "linkse" politiek, met name de vakbeweging, is op deze visie gestoeld.

Shulamith Firestone stelt dat er sprake is van een tweede klassetegenstelling die hier dwars doorheen loopt: die van het patriarchale systeem. De heersende klasse wordt hierbij gevormd door de (volwassen) mannen die de overdracht van cultuur en wetenschap en de economische en politieke middelen in handen hebben, terwijl de onderdrukte klasse gevormd wordt door vrouwen en kinderen. Men zou hieraan ook de homo's kunnen toevoegen en alle andere groepen mensen die niet passen in het heersende man-beeld, zoals travestieten, pedofielen, vage kunstenaars en wat dies meer zij. In de patriarchale visie staat de onderdrukte groep in dienst van de heersende, produktieve, klasse van mannen. Vandaar dat ook de kinderen daaronder gerekend moeten worden. Firestone beweert dat de onderdrukking van vrouwen en die van kinderen op zo'n komplekse manier zijn vervlochten en elkaar zo bestendigen dat het onmogelijk is te spreken over de bevrijding van de vrouw zonder ook over de bevrijding van het kind te spreken en andersom.

Polimorf pervers

Ik kom nu terug op de vertrouwde betekenis van het begrip seksualiteit: de lichamelijke intimiteit die in het patriarchale systeem zeer tekenend "vies" genoemd wordt. In wat men de "seksuele ontwikkeling" van de mens pleegt te noemen neemt het begrip "polymorf pervers" een centrale plaats in. Het begrip stamt uit de theorieën van Sigmund Freud, grondlegger van de psychoanalyse. Men kan het beschouwen als een uitgangssituatie die ieder mens doormaakt vanuit de behoefte het onderscheid zelf/buitenwereld af te bakenen en vanuit een drang zich te voeden met warmte en genegenheid. Een kind gebruikt aanvankelijk allerlei lichaamsdelen, dingen en wezens om geborgenheid te zoeken, om zich af te reageren en haar/zijn contactmogelijkheden te leren kennen. Zonder duidelijke voorkeur of onderscheid kunnen hiertoe een pop of teddybeer dienen, een poes of een grootmoeder, maar ook eigen ledematen, uitwerpselen enzovoorts.

Het is gebruikelijk om het polymorf perverse stadium te zien als een doorgangsfase van waaruit een kind tot "normale" ontwikkeling moet komen. Hier wil ik nadrukkelijk afhaken: de dan volgende ontwikkeling is naar mijn idee een afleerproces dat aanstuurt op een veel te beperkt overblijfsel van de aanwezige menselijke mogelijkheden en dat allesbehalve natuurlijk genoemd kan worden. Wat over moet blijven nadat alle andere facetten zijn weggekapt of onderdrukt is uitsluitend het in de gangbare "heteromoraal" passende ideaal, gericht op een langdurige monogame heteroseksuele relatie, van belang in zoverre het de voortplanting waarborgt en een gezinsstructuur biedt die er weer voor zorgt dat ook de opvoeding van volgende generaties weer gericht is op het instandhouden van het patriarchale systeem. De gezinsstructuur vertoont dan ook opmerkelijke overeenkomsten met de algemene opbouw van de maatschappij: de man is verantwoordelijk en heeft het voor het zeggen, terwijl de vrouw op een dienstbare tweede plaats komt en het belang van de kinderen slechts gezien wordt in zoverre zij later van betekenis zijn binnen deze structuur. Daarom mogen kinderen ook een eigen speelwereld hebben, ze zijn immers alleen maar "productief" voor zover ze voorbereid worden op het latere belangrijke leven. De Franse polemist Tony Duvert gebruikt in zijn boek "L'enfant au masculin" het woord "heterokratie" om de cultuur aan te duiden waarin de hier omschreven heteromoraal een centrale plaats inneemt. Het inbrengen van deze moraal begint op zeer jonge leeftijd en maakt gebruik van stelselmatige indoktrinatiemethoden maar ook van het voortdurend omzeilen van bepaalde lichaamsdelen en -functies waardoor een emotioneel geladen geheimzinnigheid gekreëerd wordt en voorwaarden ontstaan voor allerlei schuldgevoelens. Geen kind ontkomt aan die invloed: als ouders het anders proberen te doen krijgt het die "opvoeding" wel op straat en op school. Trouwens, ook zeer bewuste en "geëmancipeerde" opvoeders blijken jongentjes al vanaf de geboorte heel anders op te pakken, toe te spreken en te benaderen dan meisjes.

Onderdrukking en emancipatie

De "normale" ontwikkeling van de mens is er één waarbij vooral op het gebied van de seksualiteit allerlei oorspronkelijke bij iedereen aanwezige facetten wordt onderdrukt. Homoseksuele, pedoseksuele, kreative, spontane en andere niet passende elementen worden zo goed mogelijk weggesneden of verdacht gemaakt. Het "vrouwelijke" wordt onderdrukt in opgroeiende jongens, en meisjes worden voorbereid op een dienstbare positie op de tweede plaats. Wij zijn gewend het onderscheid tussen normaal en abnormaal

gedrag te zien in termen van groepen mensen met een bepaald etiket. Te lang hebben emancipatiebewegingen deze manier van denken, die typisch heterokratisch is, overgenomen. Minderheidsgroepen maakten zich sterk voor het verkrijgen van begrip en gelijke rechten. Men trachtte zich vanuit een integratiemodel een plaats binnen de heterokratische samenleving te veroveren. Zo pasten strijdbare vrouwen en homo's zich aan de bestaande machtsstructuur aan. Dat daarbij veel patriarchale (hetero)normen, vaak zonder het goed te beseffen, werden overgenomen is men pas later gaan inzien.

Pas met de tweede feministische golf en de ongeveer gelijktijdig daarmee de kop opstekende nieuwe flikkerbeweging werd het paternalistische denken doorbroken. Homoseksualiteit wordt niet meer onschreven als een eigenschap waardoor een bepaalde groep mensen zich onderscheidt van anderen, maar als een vermogen dat in ieder van ons en in het algemeen in de samenleving zwaar onderdrukt wordt. Het wordt ook het kinderlijke in de seksualiteit onderdrukt, dat wil zeggen het oorspronkelijke en kreative dat (nog) niet gebonden is aan 'n doel als voortplanting of instandhouding van de gezinsstructuur. Terwijl kinderen op allerlei terrein hun vaardigheden mogen ontwikkelen en oefenen, terwijl veel vaardigheden zelfs georganiseerd worden aangeleerd op school, onthoudt men hen de mogelijkheid op een natuurlijke manier om te leren gaan met bepaalde "seksuele" lichaamsfuncties. Het veel gehoorde argument dat ze daar dan ook nog niet "aan toe zijn" verliest te meer zijn kracht door de emotionele felheid waarmee het doorgaan te berde wordt gebracht. De centrale plaats die het seksuele inneemt in de praktijk van de onderdrukking, ook of juist op jonge leeftijd, wordt naar mijn idee nog te weinig ingezien.

LITERATUUR:
SHULAMITH FIRESTONE: "DE DIALEKTIEK VAN DE SEKSE", UITG. BERT BAKKER, A'DAM 1978. ISBN 90 6019 605 8
OORSPR.: "THE DIALECTIC OF SEX", W. MORROW & CO., NEW YORK 1970
JOS VAN USSEL: "INTIMITEIT", UITG. VAN LOGHUM SLATERUS, DEVENTER 1975.

Rotterdamse politie aan het woord

Kinderprostitutie

DONDERDAG 17 SEPTEMBER 1981 HIELD DE ROTTERDAMSE AFDELINGSWERKGROEP JEUGDEMANCIPATIE EN PEDOFILIE EEN THEMA-AVOND OVER KINDERPROSTITUTIE. DE DISKUSSIE WERD INGELEID DOOR DRIE LEDEN VAN DE ROTTERDAMSE ZEDEN- EN KINDERPOLITIE.

Kriteria

De politiemensen legden uit dat men sprak van prostitutie bij het tegelijkertijd optreden van een drietal criteria: er is sprake van gezamenlijke ontucht, het is openbaar zichtbaar en er wordt een vergoeding gegeven. Voor kinderprostitutie hield men een bovenleeftijdsgrens aan van achttien jaar (globale ondergrens dertien jaar). De havenstad telt ongeveer veertig vrouwelijke en enige tientallen mannelijke bij de politie bekende jeugdprostituees. Het werkelijke aantal prostituees zal aanzienlijk hoger liggen.

De beweegredenen van jeugdigen om tot prostitutie over te gaan kunnen uiteen lopen en kompleks zijn. De één vindt het gewoon leuk of fijn, de ander doet het voor het gemakkelijk te verdienen geld en weer anderen hebben het geld nodig omdat ze verslaafd zijn aan verdovende middelen. Deze twee laatste factoren kunnen elkaar heel sterk beïnvloeden. Voor vrijwel alle jeugdigen bleken vroegere of huidige relatie-stoornissen te gelden, bijvoorbeeld problemen met ouders of het weglopen uit inrichtingen.

Politiebeleid

De onderzoekers schetsten hun beleid in Rotterdam. Men heeft vier onderzoekers voor de vrouwelijke prostituees en twee onderzoekers

HANS ARTS

voor de mannelijke jeugdprostituees. Prostituerende jongeren onder de achttien jaar worden veelal naar het bureau meegenomen, waar in een informele sfeer wordt getracht de achtergronden of beweegredenen van de jongeren op te sporen. Mochten hieruit zaken naar voren komen, waarbij nog begeleiding van de jongere mogelijk is, dan wordt dit geprobeerd. Men sprak in dit verband van een sociaal-kulturele kant van het politiewerk. Omdat toch tijd en deskundigheid ontbreken, wordt getracht in een nauwe en vloeiende samenwerking met hulp- en opvanginstanties als de Raad voor de Kinderbescherming, JAC, Release, Blijf van mijn Lijf en Streetcornerworkers de jeugdigen iets positiefs te bieden. Het politiekontakt met de meeste prostituees is dusdanig, dat sommige regelmatig informeel uit eigen beweging het bureau bezoeken. Daarbij worden de problemen van de jongeren openhartig doorgesproken, aldus de onderzoekers.

Vervolging

De aanpak van jeugdprostituees door het geven van een proces-verbaal en het vervolgen door justitie van de prostituee én de prostituant is doorgaans juridisch onmogelijk. Bovendien lost het niets op van de oorzaken, waardoor een kind in de prostitutie terecht komt. De onderzoekers hebben er erg veel moeite mee dat jongeren zich aan prostitutie overgeven. In een aantal geval-

len kan er echter geen uitkomst meer geboden worden. Dit Rotterdamse politiebeleid is zeker niet representatief voor het land, maar het benut de mogelijkheden die er nog zijn.

Veranderingen

De politiemensen onderkennen een daling van de gemiddelde leeftijd van de prostituees. Zij zoeken de oorzaken in de veranderde maatschappelijke verhoudingen. De houding van de politiemensen in de praktijk en de wetgeving veranderden met een zekere vertraging evenredig mee. De onderzoekers constateerden bovendien een moderner opvattingen-patroon bij de mensen van de zeden- en kinderpollitie dan de doorsnee-politiemensen. Men erkende bij kinderen het recht op een eigen seksualiteitsbeleving. Daarbij tekenden de onderzoekers aan, dat dit vanuit het kind zelf diende te komen en dat beïnvloeding of stimulering door volwassenen in hun ogen al gauw een over de schreef gaan betekende. Verder zagen zij het prostitutieverschijnsel in een grote golfbeweging in de tijd, zodat over enige jaren de prostitutie wel weer zou teruglopen.

Tot slot kwam nog ter sprake de prostitutie door jeugdige buitenlanders, zoals deze steeds meer toeneemt. Dit bezorgt de politie nog meer problemen, omdat men dan te maken krijgt met een geheel eigen cultuurpatroon. Hierin kunnen geheel andere opvattingen gelden dan dat in Nederland gebruikelijk is. De mensen van de zeden- en kinderpollitie worden op dit steeds toenemen van hun werkpakket voorbereid en bijgewerkt door het regelmatig bijwonen van lezingen over het cultuurpatroon van de onderscheiden buitenlandse volken. In het bijzonder wordt dan aandacht geschonken aan de andere houding van buitenlandse ouders ten opzichte van hun kinderen, zeker wanneer die kinderen betrokken zijn bij een of ander delikt. Verder krijgt aandacht de identiteitsproblemen van de zogenaamde tweede generatie, beklemd tussen hun eigen en het Nederlandse cultuurpatroon.

Zaandamse kinderen voor de vpro-radio

Een klap op je kop

Leerlingen van de Wilhelminaschool zijn radiomakers voor de VPRO. Een jaar lang werd het programma "Een klap op je kop" gemaakt door kinderen uit Arnhem. Maar "omdat je af en toe eens veranderen moet" zoals VPRO-medewerker Jan Jongepier verklaart werd er uitgekeken naar een andere school. Via een schoolmedewerker uit Zaandam kwam de VPRO toen bij de Wilhelminaschool terecht. "Een klap op je kop" is iedere woensdagmiddag te beluisteren op Hilversum 1 van 1.30 tot 2.20 uur. Luisteren mag, maar als u wilt reageren, hetzij telefonisch, hetzij schriftelijk dan maar liever niet, want grote mensen staan er (bijna) helemaal buiten.

Jan Fischer zocht enkele kinderen op om te praten over hoe zij het programma vinden en of zij het leuk vinden om te zeggen wat zij willen.

De Wilhelminaschool is een school, die door de meeste leerlingen zelf omschreven wordt als de meest vrije van Nederland. Daar keken de VPRO-mensen wat rond en 16 kinderen in leeftijd variërend van negen tot dertien jaar, werden gepromoveerd tot radiomakers.

Zoals ook op negen september. Vooraf wordt er bepaald welke brieven of bandjes er behandeld zullen worden. "Wil je nog een cola", werd er geroepen toen een plaat gedraaid werd. Een andere groep heeft een gesprek met twee meisjes, weer een ander neemt de telefoon aan in een ander lokaal. Dit keer ging het programma over de omgang tussen buitenlandse en Nederlandse kinderen. De grote lijnen van het programma waren al bepaald. Sommigen zitten nog wat onwennig achter de microfoon. De koptelefoons lijken te groot voor hun hoofden. Anderen maken de indruk of zij nooit iets anders hebben gedaan. Het programma wordt opgenomen in het buurthuis De Kolk te Zaandam, die tot studio omgetoverd werd.

Door middel van lange-neus gebaren geeft een VPRO-medewerker aan hoever de afstand van de microfoon moet zijn. Hij tikt af en toe een kind op de schouder. "Opletten" betekent dat. Verder lacht hij hertelijk om alle kindergrappen. Grappen die bepaald niet van "kinderlijke onschuld" getuigen.

De kinderen mogen het allemaal zelf weten. Alles mag: vloeken, vieze woorden, zelfs stiltes. Het programma wordt live uitgezonden.

JAN FISCHER

Om twaalf uur gaan de kinderen direct uit school naar het buurthuis. Daar wordt bepaald wat er zal worden behandeld. Er zijn live-groepen en een telefoon-groep, die telefonische gesprekken van kinderen voor de uitzending opneemt, die dan later op de middag uitgezonden worden. Totaal zijn er zestien kinderen bij betrokken. Er vallen er wel eens een paar af, maar er komen er ook wel eens een paar bij. Maar de kinderen zijn allemaal geselecteerd op hun grote mond en durf. "Een klap op je kop" bestaat ruim een jaar.

In het begin van deze uitzending kwamen er buitenlandse kinderen aan het woord die in Nederland wonen. Daarna werd er een persoonlijk gesprek gevoerd met twee meisjes van elf jaar die zelf een bandje hadden gemaakt (over politiek en het huwelijk van prins Charles en lady Diana van Engeland). De kinderen spelen later in de uitzending hun rol met veel overtuiging. De Zaandamse kinderen laten zich in eerste instantie volkomen overdonderen. Maar niet voor lang.

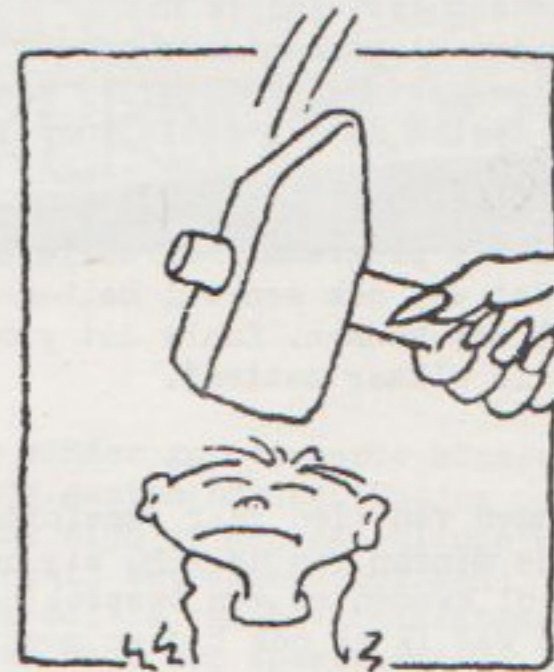
Steeds vrijer

Naarmate het programma vordert worden de kinderen steeds vrijer. In een eerder uitgezonden programma

vertelde een jongentje enthousiast dat hij ook van mannen houdt. En een meisje vertelde een verhaal over haar juf die lesbisch is en haar vriendin verloren heeft. De kinderen probeerden uit te leggen wat homofilie inhoudt en wat dat betekent. Daar slaagden zij heel aardig in.

Soms zijn ze even stil of ze giechelen en kletsen wat, maar de tijd wordt toch op een aangename manier gevuld. Dat is allemaal mogelijk in dit programma. Om tien over half drie zit het er op. De brutaalste van het stel gaat gauw naar buiten. "Radio maken? LEUK, maar voetballen is nog leuker".

Na het programma praat ik met enkele kinderen van 'Een klap op je kop' over hoe zij het programma vinden en of zij er mee door willen gaan. Een meisje van dertien jaar: "Ik was er ook bij toen de mensen van de VPRO bij ons op school kwamen. Het was wel een moeilijke keuze om uit te maken welke kinderen er wel en welke kinderen er niet mee mochten doen. Ik vroeg mij af of zij mij al uitgekozen hadden want toen ik dichterbij kwam begonnen zij steeds zachter te praten... Na een paar maanden moest ik naar de grote school, maar mocht toch met het programma mee doen. Ik heb dus wel geluk gehad. Mijn broertje doet ook mee dus dat is ook wel gezellig".

Een meisje van elf jaar: "Ik luisterde altijd naar 'Een klap op je kop' voordat ik uitgekozen werd. Dan dacht ik wel eens, waarom kan ik nu niet eens mee doen. Waarom de kinderen in Arnhem wel en Zaandam niet. Maar na een paar maanden kwamen zij naar onze school. Dat vond ik natuurlijk heel leuk, want wij kregen een brief mee van de meester naar huis en daar stonden de namen in van de kinderen die mee mochten doen. Ik met die brief naar mijn

vader, die zei ja, maar je mag toch niet meedoen want ik wil niet dat je beroemder wordt dan ik. Dat was een grapje natuurlijk! Ik dacht ook steeds dat ik het niet goed deed, maar dat viel wel mee, want ik werk nog steeds aan het programma mee".

Nog een meisje van elf jaar: "Omdat de kinderen van de opname met schoolreisje waren hadden ze geen kinderen genoeg voor het radioprogramma. Daarom belde ik mijn vriendinnetje op of zij zin had om mee te doen. Natuurlijk wilde zij graag meedoen maar zij mocht niet van haar vader, omdat het programma van de VPRO was."

Een jongen van elf jaar: "Ik vind het programma zelf wel leuk. Wij zijn pas met schoolreisje naar Ter-schelling geweest en daar was "Een klap op je kop" ook aanwezig. Toen zijn zij ook bij ons op school geweest om kinderen uit te zoeken voor het programma. En ze hebben mij toen ook uitgekozen. Maar eigenlijk wist ik het al van mijn moeder, want mijn moeder werkt op de Wilhelminaschool. Die vertelde aan mij, dat ik uitgekozen was met het radioprogramma mee te doen. Maar wat ik het leukste vind is dat ik het eerder wist dan de andere kinderen. Het is ook zeer belangrijk dat er linkse kinderen op de radio zijn om iets te zeggen wat zij belangrijk vinden en te zeggen wat zij willen. Wij werden ook een keer opgebeld door een andere omroepvereniging, die zeiden dat wij slecht opgevoede kinderen waren. Maar dat vind ik niet. Wij worden al steeds door grote mensen weggestuurd van ga jij maar buiten spelen dat is niets voor jou! Onze mond wordt toch steeds gesnoerd. Daar willen wij wat aan doen in dit programma. Om te laten horen dat wij ook een wil hebben en ook wel wat kunnen. Zoals dit programma in elkaar zetten".

Een jongen van tien jaar tenslotte: "Toen de mensen van de VPRO bij ons op school kwamen en een bespreking voerden was ik er ook bij en mocht er tussendoor even op de radio komen. Dat vond ik hardstikke leuk want ik wilde zo graag dat zij mij uitkozen. Dat gebeurde ook, ik vertelde dat aan mijn moeder. Die was daar erg blij om. Want nu kan ik lekker opscheppen tegen mijn vriendjes dat ik op de radio kom en zij niet. Wat ik ook leuk vind is dat al mijn vriendjes doen wat ik zeg, want de meeste vriendjes waar ik mee omga zijn allemaal rond de dertien jaar. Maar het leukste vind ik toch dat ik lekker voor de radio kan zeggen wat ik wil en dat ik het allemaal zelf mag uitmaken".

gesneden koek

hapklaar gezaagd door gorrit goslinga

Veel te doen, maar steeds minder mensen om het te doen. Trouwe lezers van deze rubriek zullen het liedje kennen, maar ik moet het toch maar weer eens zingen. Terwijl er van alles ligt om aangepakt te worden, haken steeds meer mensen af. Sommigen formeel en met uitleg van redenen, anderen informeel door niets zinnigs meer te doen voor de LWG Jeugdemancipatie. Na het alverwachte besluit, tijdens de LWG-vergadering van 14 oktober, niet over te gaan tot een commissie kinderpaticipatie, verzuchtte interimvoorzitter Bob Ferguson dat dit betekende dat de plannen van het weekend in mei j.l. tot helemaal niets geleid hebben.

JAN FISCHER

Vitgeverij

Er zijn meer taken die we noodgedwongen laten liggen. Zo kunnen we tegenover het boeiende plan van drukkerij-uitgeverij 'de Woelrat' (volgend jaar drukker van NIKS) om te komen tot een fonds van kritische boeken voor en over kinderen, alleen maar een paar namen noemen van personen die misschien belangstelling hebben. Als werkgroep missen we doorgewoond de menskracht om er in te stappen. Een ander project in de publiciteitshoek, de vernieuwing van onze Infomap, is inmiddels opgepakt door twee geïnteresseerde niet-leden, Sytze van de Velde en Rob Gienow uit Eindhoven. Hun voorlopige selectie van tekstmateriaal circuleert in het bestuur van LWGJ en WOPJE. Dat bestuur stak het grootste deel van de vergadering van 7 oktober in de behandeling van een vijftal discussiestukken, geproduceerd door elk van de bestuursleden en door afhakend LWG-lid Jos Spetter. Onderwerp van al deze teksten is de ongewisse toekomst van de LWGJ, ook in het licht van de toestand in de NVSH als geheel. Elk van de auteurs probeerde ook de achtergronden van het actuele vastlopen te doorgronden. Na diep en intensief beraad heeft het bestuur een spoor uitgezet, dat zal worden aangegeven in een nog te schrijven vergaderstuk voor de LWG.

In dat stuk komen beslissingspunten over de toekomst van de werkgroep of wat ervoor in de plaats komt. Het bestuur zit op de lijn van een meer besloten organisatie. Dus niet meer: iedereen is welkom, maar: we vragen erbij wie we tot een nuttige bijdrage in staat achten. Ook is het bestuur van mening dat we ons moeten beperken tot ten hoogste vier, strikt omschreven taken. In volgorde van onmisbaarheid zijn dat:

1. vervanging of herziening van de bestaande zedenwetten bevorderen;
2. het maandblad NIKS in de bestaande vorm en regelmaat voortzetten;
3. aan de gedachtenontwikkeling binnen komitee Kindervuist bijdragen;
4. binnen de NVSH informatie over jeugdemancipatie en kinderbelen verspreiden.

Het bovenstaande is gedacht binnen de kaders van de NVSH en haar nota Jeugdemancipatie.

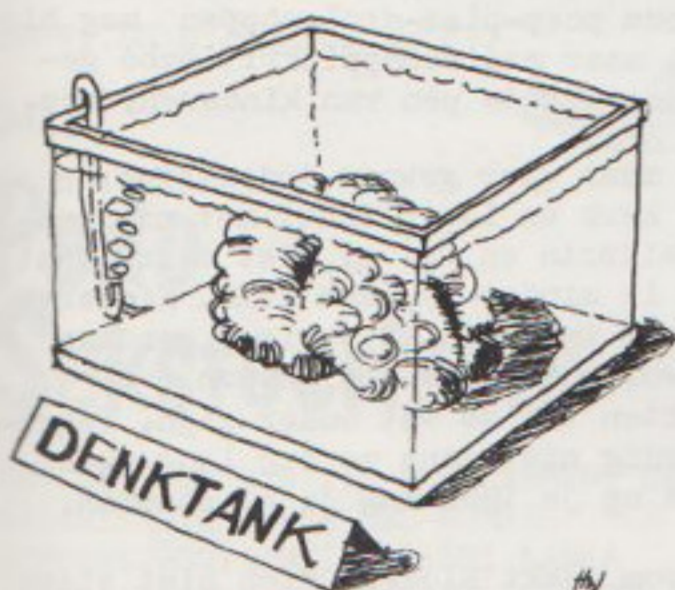
Forums

De NVSH bestaat - zijn rechtsvoorganger NME meegeteld - dit jaar honderd jaar. Ondanks de slechte gezondheid van de hoogbejaarde wordt dit

jubiläum wel gevierd, als laatste poging om hem tot nieuwe daden te inspireren. Of als zwanenzang. Het staat te gebeuren op 7 november, de gehele dag in cultureel centrum 'de Reehorst' in Ede. De vorige maal schreef ik reeds dat onze voornaamste inbreng zit in een forumdiskussie over 'kinder(lijke) seksualiteit'. Helaas haptten enige gepolste coryfeën niet toe, maar het tableau is niettemin illustratief met Bob Carlier, Wil Flier en Willem de Regt onder voorzitterschap van Bob Ferguson. Over de volgende publieke bijeenkomst waar wij onze plannen en denkbeelden uiteen kunnen zetten, het symposium onder de vlag van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn (NRMW) valt te melden dat een voorbereidingsgroep is samengesteld en vanaf medio november aan de slag zal gaan. Naast NRMW en NVSH zijn hierin NCGV, NISSO, WIJN, PSVG vertegenwoordigd, plus enkele deskundigen (Wijnand Sengers en Anneke Visser). Ergens in het voorjaar zal het symposium een bijdrage leveren aan de openbare gedachtenwisseling en -ontwikkeling rond de herziening of vervanging van de zedenwetten.

Denktank

De mogelijkheid van vervanging in plaats van aanpassing van deze wetsartikelen is steeds een soort vaag ideaal geweest, voor ons evenzeer als voor anderen die meenden dat het begrip 'seksualiteit' (ontucht, zeden) niet in de strafwet thuishoort. Sinds kort ziet het er serieus naar uit dat dit ideaal in een concreet en hanteerbaar model wordt gestopt.

Misschien zelfs wel in meer, alternatieve modellen. De groep die hier met kracht de schouders onder heeft gezet heet in de wandeling de 'denktank' en is een gezamenlijke actie van onze LWGJ en van de LWG Wetgeving van het COC. Van onze zijde nemen Edward Brongersma, Hans Zwerus en Gorrit Goslinga deel. De groep

is met grote inspiratie en voortvarendheid begonnen en hoopt voor de jaarwisseling een eerste model voor een nieuwe wetgeving gereed te hebben om door beide LWG's te worden getoetst. Voorlopig zitten we in de richting van een positief recht van jonge kinderen en andere zwakken in de samenleving tegen ongewenste wilsoplegging (ruimer dan het begrip dwang). Komende winter, bij de parlementaire behandeling van de begroting van justitie, laat de minister zich hopelijk uitnodigen om zijn ambtenaren op zo'n alternatief te laten studeren.

Maatnemen

Ook de LWG-vergadering van 14 oktober had een duidelijk centraal thema, enigszins troebel verwoord als 'moeten we elkaar de maat nemen' op de agenda. Het ging er om of wij eisen mogen stellen aan elkaar bij het namens de werkgroep naar buiten treden in activiteiten met kinderen. Aangezien de groep kinderpacticatie - juist op dit punt - was vastgelopen, ging de discussie over de inbreng in Kindervuist van ons en van mensen die tot 'onze hoek' worden gerekend, zoals NIKS-abonnees. De vergadering kwam uiteindelijk met voldoende aanknopingspunten in de richting van onderlinge steun en controle. Bob Ferguson en Hans de Lange, onze vertegenwoordigers in de stichting Kindervuist, zullen nu aanbevelingen voor gedragsregels opstellen, waarna de LWG-vergadering die regels kan vastleggen.

Parlement

Het gaat best weer goed met Kindervuist, ondanks geldnood en andere problemen. Na het weekend van Sint Juttemis was de aanbieding van de twee beste troonredes - zie het verslag elders in dit blad - een aansluitend hoogtepunt. De plechtigheid leverde een onverwacht grote publiciteitsgolf op. Zelfs de Nederlandse Staatscourant, het lijfblad van de Kamerleden, gooide er een kwart pagina met illustratie tegenaan. Het parlement stelt de toenaadering van Kindervuist duidelijk op prijs. Hoe de aanbieding in zijn werk ging en leidde tot ruzie tussen de reportageteams (ook van kinderen) van VPRO en VARA, dat kan men lezen in het vierde nummer van 'de Kinderstem'. Wie daar nu nog niet op geabonneerd is moet maar met spoed f 20,- gireren op postrekening 322522 t.n.v. Kindervuist, Amsterdam.

Ook donaties zijn daar steeds welkom. Een automatische afschrijving van f 5,- of f 10,- per maand levert op jaarbasis ongemerkt een fraaie bijdrage!

Kernwapens

Intussen richt Kindervuist zich al op de volgende landelijke activiteit, de inbreng in de grote manifestatie tegen kernwapens, op 21 november in Amsterdam. Kindervuist zal daar spreektijd en een informatiestand hebben, waarvoor enkele plaatselijke groepen al druk zitten voor te bereiden. Intekenlijsten, voorgedrukte briefkaarten en kettingbrieven doen driftig de ronde. De opzet van deze actie vormde de belangrijkste bezigheid van het nieuwe kinderbestuur dat op 11 oktober voor de eerste keer bijeenkwam. Zij kozen daar Remi Hiemstra uit Amsterdam als voorzitter. Met 17 leden maakt het bestuur nog een logge en ongerichte indruk, maar dat wordt wel beter

foto: bob ferguson

als de minder gemotiveerde kinderen net voor gezien houden. Potjes op het vuur zijn er genoeg: blinde kinderen erbij betrekken door een braille-editie van de Kinderstem; net plan voor een speelruimtetwet wordt ingevuld; en voor een tweede Juttemisweekend bestaat nu al veel animo. Daarmee is de behoefte aan geoefende begeleidersteams duidelijk aanwezig. Op 12 en 13 december zal voor begeleiders en hen die dat willen worden een scholingsweekend georganiseerd worden. Samenvattend kan men zeggen dat plannen maken niet de kunst is, maar op uitvoeren komt het aan!

snoepgoed

gelikt en gewogen door: **Bob Ferguson;**
Hans Arts;
Gorrit Goslinga;

Eeuwfeest NVSH

HONDERD JAAR GELEDEN WERD DE "NEO-MALTHUSIAANSE BOND" (NMB) OPGERICHT WAARUIT LATER DE NVSH ONTSTOND. AAN DIT FEIT WORDT OP ZATERDAG 7 NOVEMBER 1981 AANDACHT BESTEED TIJDENS EEN MANIFESTATIE DIE DE NVSH SAMEN MET HET COC, HET HUMANISTISCH VERBOND, DE PSVG, DE RUTGERSSTICHTING EN STIMEZO ORGANISEERT. TIJDENS DE MANIFESTATIE IN HET KULTUREEL CENTRUM "DE REEHORST" TE EDE (NABIJ HET NS-STATION) WORDT IN VERSCHILLENDE FORA EN ANDERE AKTIVITEITEN INGEGAAN OP DE STAND VAN ZAKEN IN SEKSUEEL HERVORMD NEDERLAND.

De manifestatie begint om 9.30 met een openingsrede van NVSH-voorzitter Annemarie Grewel. Daarop volgt een forumdiskussie met vertegenwoordigers van verschillende emancipatiebewegingen. Om 12 uur is er een lopende lunch en een informatie-markt. 's Middags zijn er films, diaserieën en een toneelvoorstelling. Bovendien worden vanaf 14.00 uur kleine forumdiskussies gehouden over de onderwerpen prostitutie, seksuele vorming en voorlichting, pornografie en over 'de herwaardering van het kinderlijke in de seksualiteit'. Het laatste forum is opgezet door de landelijke werkgroep jeugdemancipatie en wordt ingeleid door Bob Carlier uit Gent.

De manifestatie wordt om 16.00 uur afgeloten met een slotrede. Men kan zich opgeven door storting van f15,- per persoon op postrekening 433961 ten name van NVSH Den Haag, ondervermelding van "Manifestatie". Toegang, lunch, dokumentatiemap en verslag zijn daarbij inbegrepen.

BF

Groot licht

DINSDAG 26 AUGUSTUS WIJDDE HET VARA LIVE-RADIOPROGRAMMA "GROOT LICHT" EEN UITZENDING AAN PEDOFILIE. DIT GEBEURDE OP DE ONMOGELIJKE TIJD VAN EEN TOT VIJF UUR 'S OCHTENDS.

Het programma bood een open aanpak zonder deskundigen. In de studio was alleen Theo Sandfort aanwezig, wiens rapport als reactie op de veelal negatieve onderzoeken ter sprake kwam. Uit de telefonische reacties kwamen diverse complicaties naar voren. Bijvoorbeeld het afbouwen van relaties, jongere partners die seksueel niet (meer) willen, de afschrikwekkende rol van de buitenwacht waardoor jongeren niet meer bij hun oudere partner durven te komen en het onderscheid homoseksualiteit/pedofilie. Het meest aansprekende verhaal was van opbeller Rob. Deze vertelde dat hij reeds op zijn elfde geslachtsrijp was. In een intermaat werd hij op zijn dertiende smoorverliefd op een vijftienjarig meisje, welke verhouding wederzijds was. Door verraad kwam de buitenwacht achter deze vriendschap. Men reageerde op een "opvoedkundige en beschermende" wijze door het meisje naar een tuchtschool te sturen tot ze volwassen zou zijn. Deze scheiding heeft Rob nooit kunnen verwerken. Over betutteling gesproken.

HA

Controversieel

AL SINDS JAAR EN DAG WEERT HET OPNIEWEEKBLAD VRIJ NEDERLAND OPROEPEN EN BERICHTEN VAN DE LWG JEUGDEMANCIPATIE.

Groot was dan ook mijn verbazing toen de nieuw gestyleerde hartpagina's van dit blad op 10 oktober een reproductie bleken te bevatten van de affiche "baas in eigen broek", en nog wel op het niet kinderachtige formaat van 11 bij 7,5 cm. Het bleek te gaan om een toestand in Breda, waar de directeur van de Sociografische Dienst deze affiche had aargetroffen in de werkkamer van wethouder Mevrouw Paulussen. De directeur vond controversiële boodschappen aan de wand van een "door de samenleving betaalde werkkamer" ongepast en schreef een brief op poten aan B&W, die deze voor kennisgeving aannamen. Of de redactie van VN, na deze spontane en ongebruikelijke doorbreking van het eigen taboe, op analoge wijze zal reageren op een verzoek om auteursrechtbetaling van ontwerper Sytze van der Velde, moet worden afgewacht.

GG

Blokker in de fout

AL EEN HELE TIJD IS DE ACHTERSTE BLADZIJDE VAN DE VPRO-GIDS GERESERVEERD VOOR BRIEVEN VAN KINDEREN.

"Achterwerk" wordt samengesteld door Nelleke van der Drift, dus iets van een redactionele selectie is er wel, maar de pagina heeft een duidelijke functie: hier kunnen kinderen elkaar bereiken, bijna nergens hebben ze die mogelijkheid. Overal beheersen volwassenen de pers, betuttelend, betweterig, sturend en manipulerend als het om kinderhoekjes of zelfs jeugdbladen gaat.

Ooit had De Volkskrant nog wekelijks een kwart pagina voor kinderen gereserveerd ("Piepschuim") in dezelfde opzet als Achterwerk. Maar na enige tijd ging ook daar een volwassene een vaste kolom in schrijven, en protesten van kinderen daartegen ("de grote mensen hebben de hele krant al!") vermochten dat niet te veranderen. Deze zomer verdween Piepschuim geruisloos, nu is de Volkskrant weer helemaal voor grote mensen.

Wat lezen we nu in de VPRO-gids van 17 oktober? (nr. 42) Jan Blokker (van de Volkskrant-redactie, nota beide bene!) schrijft op het binnenomslag een kolom waarin hij voorstelt de kinderen uit VPRO-gezinnen die in Achterwerk schrijven naar heropvoedingskampen te sturen met veel Abba. Leuk bedoeld waarschijnlijk (?) maar toch zo smerig dat je er ondersteboven van valt. Waarschijnlijk kunnen Blokker en veel van zijn lezers pas inzien hoe fascistisch dit geschrijf is als ze in gedachten overal het woord kind vervangen door vrouw, homo of neger.

Blokker gaat ervan uit dat de "typische" VPRO-kinderen (11,12 jaar, huis vol neutronenbomaffiches) gered moeten worden uit de ouderlijke macht. Gewoon poep-pies-drol moppen mag hij wel, maar maatschappijkritische geluiden uit de pen van kinderen, nee, dat niet. Dus maar weer gewoon indoktrineren met kerk en leerplicht, met nationaliteitszin en wat al niet meer? Want dat is minder typisch VPRO. Kinderen hoeven immers niet serieus genomen te worden? Ze moeten gewoon even wachten tot ze wat ouder zijn. Tegenwoordig niet eens zo erg lang meer, want op je 18de mag je al stemmen.

Waarom maakt Blokker zich niet sterk voor 1 of 2 volle pagina's wekelijks in zijn eigen Volkskrant. Misschien geef je dan ook andere dan typisch VPRO-kinderen een kans mondig te worden. En poep en pies stukjes zullen er ook wel bij zitten om van te genieten. Die mag Blokker best meelesen, maar laat hij met zijn poten van de kinderen afblijven!

BF

Slachtoffers

HET WESTDUITSE BUNDESKRIMINALAMT TE WIESBADEN HEEFT EEN BELANGWEKKENDE STUDIE GEPUBLICEERD OVER SLACHTOFFERS VAN SEKSUELE DELIKTEN.

Het betreft een onderzoek onder bijna alle desbetreffende slachtoffers in de deelstaat Nedersaksen, in de jaren 1969-1973. Voor het Duitse publiek, nog minder dan het Nederlandse gewend aan seks als gesprekstema en vertrouwd met wilde verhalen van BILD en soortgelijke media, moet dit onderzoek meer dan verrassende resultaten bieden. Zo kon bij kinderen die betrokken waren geweest bij homoseksuele delikten in geen enkel geval directe schade worden gekonstateerd. In 35% van de gevallen was er wel indirecte schade door de sociale omgeving en de wetshandhavers. Bij meisjes die heteroseksueel waren benaderd was een klein aantal gevallen van directe schade. De indirecte schade bij jongens en meisjes bleek vooral voor te komen bij gezinnen met een anti-seksuele mentaliteit. Vergelijkbare resultaten vonden de onderzoekers bij de "slachtoffers" van exhibitionisten.

Minder opmerkelijk is dat aanzienlijke en langdurige psychische schade algemeen bleek te zijn bij vrouwen en meisjes die waren aangerand of verkracht, in bijna alle gevallen trouwens door mensen die zij kenden. Het kleine aandeel van gewelddadige seksuele delikten (22% tegen exhibitionisme 24%) in de aangiften wordt hierdoor verklaard dat in veel gevallen geen aanklacht wordt ingediend tegen een aanrander uit de sociale omgeving. De hoofdonderzoeker, Michael Baurmann, en met hem het Bundeskriminalamt, pleit tenslotte voor een ontkoppeling van seksuele geweldsdelikten en seksuele delikten die weliswaar van de gevestigde normen afwijken, maar in de regel onschadelijk zijn. Laatstgenoemde categorie zou niet langer bestreden moeten worden, aldus Baurmann.

BRON: DU & ICH NR. 6 '81.

GG

Pedo Sekstoerisme

HET RAPPORT VAN TIM BOND NAMENS DE ORGANISATIE TERRE DES HOMMES OVER JONGENSPROSTITUTIE OP SRI LANKA (ZIE OOK NIKS NR. 7 VAN SEPTEMBER) HEEFT AL HEEL WAT REAKTIES LOSGEMAAKT, EN NIET ALLEEN IN NEDERLAND.

De Zwitserse Werkgroep Pedofilie SAP probeerde al in maart een algemene boycot-actie tegen Terre des Hommes te ontketenen. Veel stof waaide ook op toe eind vorig jaar (dus voor het verschijnen van het rapport van Tim Bond) in Frankrijk een boek van Guido Franco verscheen onder de titel "Desert Patrol". Het is een soort

fotografische beschrijving van de belevenissen van een rijke pedofiele dandy in de jongensbordelen van de derde wereld. In Nederland richt de discussie zich vooral op de al dan niet eerlijke motieven van Tim Bond en de manier waarop deze het probleem aan de kaak stelt. Er wordt gewezen op het feit dat het rapport van Tim Bond het doet voorkomen alsof juist homoseksuele contacten het meeste kwaad vertegenwoordigen. Nu is dit een verwijt dat men Bond niet in de schoenen kan schuiven, zelfs al zal het effect van zijn publikatie zo kunnen uitpakken. Bond publiceerde eerder ook over meisjes-prostitutie in derde wereld-landen en probeert naar beste kunnen neutraal te zijn in dit opzicht. Dat hem dat niet helemaal lukt is in elk geval niet opzettelijk. Paul Manni merkte in dit verband in SEK (maandblad COC) nr. 7 van dit jaar op dat het pijnlijk is te moeten constateren dat het protest tegen de jongensprostitutie in de Derde Wereld van een buitenstaander moet komen. Het leed zou niet te overzien zijn geweest, zo schrijft hij verder, als een of andere ethische kruisridder hier zijn kans had schoongezien. In één van de komende nummers van SEK wil Paul Manni nader ingaan op de diverse reacties die het rapport van Tim Bond heeft losgemaakt. Wie meer over deze materie wil lezen kan terecht in:

TIM BOND, "Hello, what's your name then?" en "Boy Prostitution in Sri Lanka", Terre des Hommes, 49 Rue de Maupas, CH-1004 LAUSANNE, Zwitserland.

SAPI, nrs. 3,4 en 5 1981. SAP, Postfach 138, CH 3000 BERN 9, Zwitserland.

LOURDES C. MOLINA, "Boys and girls in the flesh market", en "Child prostitution: why must the young be fragged into it?", in Times Journal 27-4 en 28-4-'81.

KATI DAVID, "Welk kind uit de Derde Wereld kan de verleiding weerstaan om snel een paar centen te verdienen", in Vrij Nederland 11-7-'81, pag. 5.

JOHN D. STAMFORD, "Spartacus", in Vrij Nederland 25-7-'81, pag. 18.

SPARTACUS GAY GUIDE, Postbus 3496, 1001 AG AMSTERDAM.

CATHERINA KEYL, "Je lijfje voor een weggooi-aansteker" in Hervormd Nederland, 6-6-'81, pag. 6.

BOB FERGUSON, "Sekstoerisme of kultuurvervuiling?" en RIK WANDERS, "Pedoseks-toerisme: één standpunt?", in NIKS september '81, pag. 3.

Paul Manni, "Van die leuke bruine jongetjes", in SEK 24-7-'81, pag. 6.

ANDRÉ HYLKEMA, "Want my brother, sir?", in Homologie september '81, pag. 5. (zie ook leesdis van dit nummer)

"The ugly paedophile - II", in PAN 7, '81, pag. 12.

BF

Dokumentatie- centrum CGSO

HET DOKUMENTATIECENTRUM VAN DE CENTRA VOOR GEBOORTEREGELING EN SEKSUELE OPVOEDING (CGSO) IN BELGIË IS DE LAATSTE TWEE JAAR UITGEBOUWD EN STAAT NU OPEN VOOR HET GROTE PUBLIEK, DUS OOK VOOR NIET CGSO-LEDEN.

Men vindt er informatie over onderwerpen als relaties en seksualiteit (homo- pedo- en transseksualiteit, seksualiteit bij bejaarden en gehandicapten), anticonceptie en abortus, seksuele voorlichting, seksuologische en psychosociale hulpverlening, mannen- en vrouwenemancipatie, menopauze, ...

Naast een uitgebreide bibliotheek bezit het CGSO-dokumentatiecentrum ook een tijdschriftenbestand van meer dan 100 titels. Alle interessante artikelen worden op systeemkaart gezet en volgens trefwoord geklasseerd. Verder is er nog een knipselarchief dat behalve zorgvuldig bijgehouden kranten- en weekbladenknipsels, ook nog brochures, losbladige publikaties en folders bevat.

Het merendeel van de informatie is vrij recent. Ook in de toekomst wil men het dokumentatiecentrum verder uitbouwen. Ieder is welkom een bezoek aan het centrum te brengen. Er is ook mogelijkheid om boeken te lenen tegen een kleine vergoeding. De uitleentijd bedraagt 3 weken. Tijdschriften, krantenknipsels en brochures worden niet uitgeleend. Men kan echter in de buurt kopiëren. Het dokumentatiecentrum is behalve in de weekends elke dag open van 10 tot 12 en van 13.30 tot 17 uur. Het adres is: Troonstraat 51, Brussel. Telefoon 02/5135161. Er zijn ook regionale bibliotheken in Aalst, Antwerpen, Brugge, Brussel, Diest, Gent, Hasselt, Kortrijk en Oostende.

Vooraf ten behoeve van voorlichters en vormingswerkers werd bovendien gestart met een Audiovisuele Informatiedienst. Men beschikt hier over informatie over films, diaserieën, videoprogramma's i.v.m. seksualiteit en relaties, geboorteregeling, feminisme, enz. Voorlopig wordt nog geen audiovisueel materiaal uitgeleend.

Voor nadere inlichtingen kan men terecht bij de CGSO op bovengenoemd adres.

BF

oproep:

GEVRAAGD: vaste medewerkers voor o.a. lay-out werk van NIKS. Een weekend per maand, liefst omgeving Rotterdam. Bel 010-847595 (niet maandag of dinsdag).

Teksten gevraagd

DE STICHTING JEP EINDHOVEN IS VAN PLAN EEN NIEUWE SERIE STICKERS EN BUTTONS TE VERVAARDIGEN.

De vier teksten die uit de eerste serie zijn overgebleven hoeven nog niet weggegooid te worden, maar misschien zijn er nog heel leuke andere kreten te verzinnen. Grappig is overigens hoe de waardering en de reacties tot nu toe per tekst kunnen verschillen. Met "Kinderseks vrij" en "Kind wat ben je lief" waren de meeste aktievelingen het wel eens, ze bleken zelfs vrij neutraal over te komen. "Kinderlokker, mag ik mee?" riep zowel zeer felle kritiek als enthousiaste bijval op. Denk eens na over een goede slogan en geef je ideeën door aan JEP, Postbus 440, Eindhoven, tel. (040) 418260. Er is bijvoorbeeld wel behoefte aan iets om de komende wetswijzigingsdiskussie te ondersteunen.

BF

Informatiecentrum

OP VRIJDAG 16 OKTOBER IS IN AMSTERDAM EEN INFORMATIECENTRUM GEOPEND. Een soort van Maatschappijwinkel waar het informatiemateriaal van een groot aantal aktie-, pressie-, belangen-, theater- en andere groepen bijeen is gebracht. Een centrum waar scholieren, docenten, werkloze en werkende jongeren, maar ook andere geïnteresseerden terecht kunnen voor het inzien of aanschaffen van materiaal over de meest uiteenlopende politiek/maatschappelijke onderwerpen. Een handige plek om naar toe te gaan omdat allerlei materiaal van veel verschillende groepen daar overzichtelijk onder één dak bij elkaar te vinden is.

Onder de thema's waarover in het Centrum informatie te vinden is vallen: Derde Wereld- en ontwikkelingsproblematiek, vredesbeweging en anti-militarisme, ecologie en milieu, kernenergie, buitenlandse werknemers, illegalen en vluchtelingen, (politieke) gevangenen, onderwijsvernieuwing, emancipatie, seksualiteit, de bestrijding van racisme en facisme, wonen en kraken, werken/niet werken/werkeloosheid, anti-repressie, drugs, democratische psychiatrie, scholierenstrijd, strijd-kultuur, etc.

Het informatiecentrum is iedere werkdag van 14 - 17 uur geopend. Het adres is: Oranje Nassaulaan 51, Amsterdam. Telefoon: (020) 736869.

BF

blik-openers: Hans Arts;
Gorrit Goslinga

Twee Vorstinnen en een Worst

DE VADERLANDSE FILMPERS HEEFT DE STUGGE GEWOONTE, PRODUKTEN VAN EIGEN BODEM MET MEER DAN GEMIDDELDE WELWILLENDHEID TEGEMOET TE TREDEN. DEZE GEWOONTE LEIDT ONVERMIJDELIJK TOT TELEURSTELLINGEN BIJ HET PUBLIEK DAT DE OPGEKLOPTE VERWACHTINGEN INEEN ZIET ZAKKEN. NA ALLE LOVENDE BERICHTEN - BIJ MIJN WETEN WAS ALLEEN "HERVORMD NEDERLAND" NEGATIEF GESTEMD - WAS "TWEETVORSTINNEN EN EEN VORST" EEN BITTERE TELEURSTELLING VOOR ME.

De film heeft als uitgangspunt het uitbeelden van twee autobiografische romans van de vooral als uitgever bekende Geert van Oorschot. Naar verluidt heeft Van Oorschot een stevige bovenarm in de pap gehad en hij

is in de film ook te horen als kommentaarstem. Een geforceerde kunstgreep, om het troebele en overvolle scenario achteraf nog enige structuur te verlenen. We zien de zeventigjarige Van Oorschot - gespeeld door Max Croiset maar met zijn eigen stem voor de innerlijke monologen - terugkeren naar zijn vaderstad Vlissingen, om afscheid te nemen van zijn stervende moeder. Tijdens de wachtperiodes wordt hij dan overvallen door talrijke, fragmentarische flashbacks over de tijd dat hij vijftien was. Het wordt min of meer duidelijk dat hij destijds gedomineerd werd door twee vrouwen, zijn moeder en de echtgenote van zijn oom Piet: tante Coleta.

De akteerprestatie van Kitty Courbois als de moeder, een anarchoïde tiep uit de achterbuurten van de Scheldestad, is alom geprezen. Ze zet dan ook best een overtuigende rol neer, al stoorde mij haar keurige taalgebruik waar ik plat-Zeeuws verwachtte. Woedend maait zij om zich heen tegen vertegenwoordigers van het kapitalisme, daarbij niet schromend haar zoon op sleeptouw te nemen. Trots weigert zij boetes te betalen, zodat regelmatig de gevangenispoort zich achter haar sluit. Haar man, een keurig sociaal-democratisch gemeenteraadslid, laat ze telkens met de brokken achter. Hij houdt van haar, al begrijpt hij haar niet. De zoon - en daarmee de toeschouwer - trouwens ook niet, al houdt hij van haar zoals een hond van zijn baas: bewonderend en slaafs.

Dan komt de komplikatie in de persoon van tantetje, even dominerend en vrijgevochten als moeder - met wie ze trouwens overhoop ligt - maar dan meer in het libertijns-erotische vlak. Tante blijkt het jonge vlees van haar neefje te begeren en sleurt hem (letterlijk) het bed in voor louter haar genoegens. Ook haar motieven komen

foto: concorde film

slecht uit de verf: niet elke vrouw die haar man een saaie Piet vindt zal naar een vijftienjarige grijpen. Ten slotte verzoenen de vorstinnen zich met elkaar en de jongen voelt zich een mislukte en misbruikte minnaar. De kommentaarstem maakt duidelijk dat Van Oorschot deze frustratie de daaropvolgende 55 jaar met zich mee heeft getorst. Einde film.

Linda van Dijk speelt als tante nogal zichzelf en doet dat overtuigend, maar verder is de rolbezetting droevig gestemd. Dieptepunt vormt de Belg Erik Clerckx, die de jonge Van Oorschot speelt. Hij loopt zo suf kijkend en zo volstrekt gedwee door de film dat men haast ertoe zou neigen te stellen dat hij hiermee bijdraagt tot de instandhouding van de vooroordelen tegen zijn volk. Aangezien hij, de sleutelfiguur want de andere personages worden geacht zijn projekties te zijn, niet echt interessant wordt, blijft de film een bloedeloos geheel. Dat wordt nog versterkt door het wazige geluid, de "sfeervolle" schemerbeelden en de korthed van de meeste scènes. Alleen de twee grote erotische scènes hebben een wat langere adem.

Weinig recensenten is het ontgaan dat Erik Clerckx tot twee maal toe naakt ligt te vrijen met Linda van Dijk zonder zijn overigens niet ondermaatse piemel omhoog te krijgen. Dat hij althans lichamelijk geen piepeltje meer is, wordt overigens in de openings-flashback al duidelijk waar Kitty Courbois hem (symbolisch!) in de tobbe de oren wast. Hoe Erik dat voor elkaar heeft gekregen kan men zich afvragen (een week lang kamfer eten? een middag lang vieze boekjes doorbladeren?) maar de betekenis voor de film is duidelijk: de verleiding door de volwassene maakt het kind impotent.

Het kan in dit verband niet toevallig zijn dat deze film - als tweede met een openlijke vertoning van een 247-misdrijf - is gekeurd voor alle leeftijden. Zoals de eerste (Christiane F., besproken in de vorige NIKS) de opgroeiende jeugd moet waarschuwen tegen hard drugs, zo vormt deze een waarschuwing tegen seksuele omgang met volwassen verleiders. Uit het oogpunt van seksuele jeugdemanipatie is dit een nogal gevaarlijke film, want de meeste toeschouwers zullen zich onvoldoende realiseren dat hier slechts de hoogst persoonlijke ervaringen en interpretaties van Van Oorschot in het geding zijn. Als Van Oorschot en die vijftienjarige sul trouwens één persoon verbeelden, dan wil ik wel eens kernismaken met zijn assertiviteitstherapeut. Maar het kan ook zijn dat hij met die tweedimensionale karakters het dilemma heeft willen uitbeelden van de uitgever tussen een fonds vol erotische literatuur of feministische publikaties. Hij komt er niet uit. Ik ook niet.

GG

La Petite Sirène

DE FRANSE FILM "LA PETITE SIRENE" GAAT OVER DE ONTLUIKENDE RELATIE TUSSEN DE VEERTIENJARIGE ISABELLE EN DE VEERTIGJARIGE AUTOMONTEUR GEORGE. DOOR HET THEMA VAN DE OUDERE-JONGERE RELATIE NODIGT DE FILM UIT TOT EEN VERGELIJKING MET DE FILM "TWEË VORSTINNEN EN EEN VORST", ELDERS IN DEZE RUBRIEK BELICHT.

In Twee Vorstinnen wordt de handeling hoofdzakelijk bepaald door het berekende optreden van de volwassen tante Coleta. In La Petite Sirène neemt de jongere en vrij romantische Isabelle volledig het initiatief. Ze overdondert eerst haar sprookjesprins George. Bij diens amoreuze eskapades wordt zijn vriendin door Isabelle afgebluft ("Ik ben zijn dochter"). Aanvankelijk leidt dit tot spanningen. Later wordt hij toch overduidelijk verliefd en keert zich omwille van Isabelle van zijn beste vrienden af. Ze beleven een idylle in een samen opgebouwde schijnwereld bij George thuis. Isabelle verzint thuis de meest gezochte uitvluchten om maar bij haar George te zijn. Door het met elkaar naar bed gaan raakt Isabelle zwanger. Van die mededeling schrikt George zo, dat hij Isabelle een paar kopstoten geeft. Met een bebloed voorhoofd gaat ze dan terug naar haar verontruste moeder. Ze wordt direkt opgenomen in het ziekenhuis, waar haar zwangerschap wordt ontdekt. Als een stille Sirene uit de mythologie houdt ze zich ston voor alle vragen.

Ondertussen wacht George in zijn gebarricadeerde kamer op de komst van de politie.

Regisseur Andrieux is er mede door het volkomen aanvaardbare spel van Laura Alexis als Isabelle en Philippe Leotard als George in geslaagd, zonder in voyeurisme te vervallen, de verhouding geloofwaardig uit te beelden.

HA

Lord of the Flies

VOOR LIEFHEBBERS VAN DE FILM "LORD OF THE FLIES" OVER EEN AANTAL ENGELSE KOSTSCHOOLJONGENS DIE VERWILDEREN OP EEN ZUIDZEE-EILAND, kan deze film op zondag 8 november in het Amsterdamse Kinderfilmhuis om 14.30 uur (opnieuw) bekeken worden. Een indringende (sociologische) beschrijving van het afbraakproces van een kartonnen beschaving. Omdat het thema zeer geschikt is voor een discussie in niet-bioscoopzalen in het land, zijn hieronder de verhuurgegevens vermeld.

HA

LORD OF THE FLIES, TE HUUR BIJ VNFI, POSTBUS 515, 1200 AM HILVERSUM, TEL. 035-17645. FILMHUUR f162,50 + f5,-- SCHADEBORG. f30,-- OF f40,-- BEZORGKOSTEN.

Een Stille Liefde

14 SEPTEMBER JONGSTLEDEN ZOND DE NEDERLANDSE TELEVISIE DE FILM "EEN STILLE LIEFDE" VAN RENÉ VAN NIE UIT 1974 UIT.

De film gaat over de belevenissen van een man (Cor van Rijn) en zijn twaalfjarige zoon Sem (Sem de Jong), wanneer de man de jongen vanaf diens school ontvoert en hem meeneemt naar Zuid-Limburg en België. De vader is gescheiden en de ex-vrouw schakelt de politie in om haar zoontje en ex-man op te sporen. Na een mislukte aanhoudingspoging brengt de man Sem terug naar huis en laat zich arresteren. René van Nie heeft er een ontroerende film van gemaakt met goed akteerwerk van Cor van Rijn en Sem de Jong. Een film, die prima geschikt is als inleiding voor een thema-avond rond echtscheiding en hoe kinderen dat verwerken.

HA

EEN STILLE LIEFDE. TE HUUR BIJ GOFI-LEX, POSTBUS 421, 3430 AK NIEUWEGEIN, TEL. 03402-70880. HUURPRIJS F 170,- EXCL. BTW (INCL. F 204,73). BEZORGKOSTEN F 40,-.

Barnens Ö

DE ELFJARIGE REINE IS ZOON VAN EEN GESCHIEDEN MOEDER, WOONT IN STOCKHOLM, HEEFT GEEN VRIENDJES EN ZIJN ENIGE KAMERAAD IS EEN BANDREKORDER, WAAROP HIJ AL ZIJN BELEVENISSEN VASTLEGT.

Hij moet naar een kinderkamp (Barnens Ö), maar belazert de hele kluit door gewoon naar huis terug te gaan (moe is gelijk ook maar op vakantie gegaan) en daar de grote woonkamer tot zijn ideaal herin te richten. Zijn moeder schrijft hij intussen op kaarten al zijn avonturen vanuit het kinderkamp... Onverwachts komt de vriend van zijn moeder thuis, waardoor uiteindelijk Reine gedwongen is op zolder van de flat te slapen. Hij krijgt honger, is daardoor tot inkomsten gedwongen en vindt werk op een atelier. Hier worden linten voor bloemstukken bij begrafenissen beschilderd en temidden van wat oudere enigszins wereldvreemde dames krijgt Reine contact met de een beetje eenzame gehandicapte Helene. Op zijn omzwervingen door de stad ontmoet de jongen een experimenteel theatergezelschap. Hij gaat er aan meedoen, maar moet voor een rol als Bjorn Borg zijn

haar laten kortwieken. Bij deze groep krijgt hij bij toeval 's morgens vroeg een naakie vrouw te zien. Reine krijgt een erektie, hetgeen hem een gevoel geeft dat een mengeling is van afschuw en verwondering. De jongen heeft namelijk een enorme afschuw van alles wat met seksualiteit te maken heeft. Bovendien controleert hij zichzelf elke morgen op het al aanwezig zijn van schaamharen.

Wanneer hij ontdekt dat zijn moeder met haar vriend het bed deelt, vlucht hij naar het platteland waar hij een groep rock en roll-jongeren ontmoet, die zich aan God noch gebod houden. Bij deze groep wordt hij uiteindelijk door drank, diefstal, roken en met een vrouw naar bed gaan tot man. Thomas Fryk speelt heel spontaan Reine. Regisseur Kay Pollak weet heel goed de belevingswereld van een elfjarige jongen op de toeschouwer over te brengen.

HA

De Schoolbank

DE SCHOOLBANK IS EEN NIEUWE NOS-TV-RUBRIEK WAARIN KRITISCHE VOORLICHTING EN ORIËNTATIE WORDT GEBODEN OVER WAT ER LEEFT EN IN ONTWIKKELING IS IN HLT BASIS-ONDERWIJS EN HET VOORTGEZET ONDERWIJS.

Dat wil zeggen: wegwijs worden in de vrij uitgebreide doolhof van keuzes, kansen, problemen, schooltypes en -soorten, specifieke mogelijkheden van bijvoorbeeld beroepsopleidingen en overgang van de ene opleiding of school naar de andere, psychische obstakels bij het leren, nieuwe ontwikkelingen en experimenten, participatiemogelijkheden van ouders, projektonderwijs, het vóór en tegen van bepaalde systemen (Dalton, Jena-plan, Montessori, Vrije School), konditieverbetering van leerlingen en leraren, relaties tussen school en maatschappij, tussen school en gezin.

Men verdiept zich samen met mensen uit de praktijk (natuurlijk ook met leerlingen, die een eigen deskundigheid en ervaring hebben) in althans enige van de vele voor de hand liggende vragen ter verduidelijking en ter bruikbare informatieverschaffing. Het programma wordt niet loodzwaar, het biedt ook sketches en liedjes om situaties te typeren en ervaringen uit te beelden, kortom het is een konsumentenrubriek voor iedereen die te maken heeft met kinderen en jongeren in hun opleidingsjaren.

De eerste aflevering, over de aansluiting basisschool-brugklas, gaf een bemoedigende aanblik. Vooral de ervaringen van kersverse brugklassers boden veel herkenbaars: de voortdu-

rende leswisselingen, in het gedrang raken op de trappen, de loodzware tassen met meestal overbodige boeken, de onheuse bejegening door hogereklassers. Overwegend was toch de indruk dat deze kinderen het best leuk en avontuurlijk vonden en nog het meeste last hadden van het verlies aan vrije tijd. Dat relativeerde het zorgelijke gepraat van schoolleiders eromheen voldoende.

HA

UITZENDDATA: 5 NOVEMBER: LEERTYPEN. 3 DECEMBER: PROJEKTONDERWIJS. 14 JANUARI: UITVALLERS. 11 FEBRUARI: SCHOOLWERKPLAN. 11 MAART: SCHOOLKEUZE. 8 APRIL: STRESS. 6 MEI: PROBLEEMKINDEREN.

Mieke Mom

"HOE MIEKE MOM HAAR MAFFE MOEDER VINDT" IS EEN BOEK VAN GUUS KUIJER, DIE VORIG JAAR NOG EXTRA BEKENDHEID KREEG DOOR DE PUBLIKATIE VAN "HET GEMINACHTEN KIND". DOOR DE OGEN VAN MIEKE MOM GEEFT GUUS KUIJER EEN VLIJMSCHERPE ANALYSE VAN ONZE SAMENLEVING, DIE VOOR VEEL KINDEREN ONBEGRIJPELIJK MOET ZIJN. DE AMATEUR-THEATERGROEP DJINN KOMT MET EEN OVERTUIGENDE THEATERBEWERKING.

Mieke Mom is een Moeilijk Opvoedbaar Meisje. Tenminste dat vindt de volwassen wereld. Mieke zelf begrijpt die volwassen wereld totaal niet: een lief dier eten ze op, een gastarbeider moet als een beest leven, een bejaardenhuis waarin de bejaarden kreukvrij worden gestreken en opgestapeld en een school die net een gevangenis is. Op school wordt Mieke beschuldigd van een diefstal die ze niet gepleegd heeft. Op het politiebureau krijgt ze vervolgens een moord op een bankkassier in haar schoenen geschoven. Ze wordt voor de rechtbank geleid, waar de gewoon levende kassier verschijnt en zegt dat Mieke onschuldig is. De rechter verwijderd de kassier wegens opruiing, waarna Mieke wordt veroordeeld tot een verblijf van onbepaalde duur in het gekkenhuis. Hier leert ze de betekenis kennen van de afkorting MAK, zoals ze die overal in de maatschappij tegenkomt: Maak Alles Kapot. Eindelijk leert Mieke in het gekkenhuis haar Maffe Moeder kennen.

De pas twee jaar bestaande amateurtheatergroep Djinn uit Rotterdam heeft een jaar gewerkt aan de voorbereiding en repetities van de theaterbewerking door Cor Verdonschot. Guus Kuijer zelf bezocht een keer een repetitie en was erg enthousiast over de visualisering van zijn boek. Donderdag 24 september j.l. vond in Rotterdam de try-out plaats.

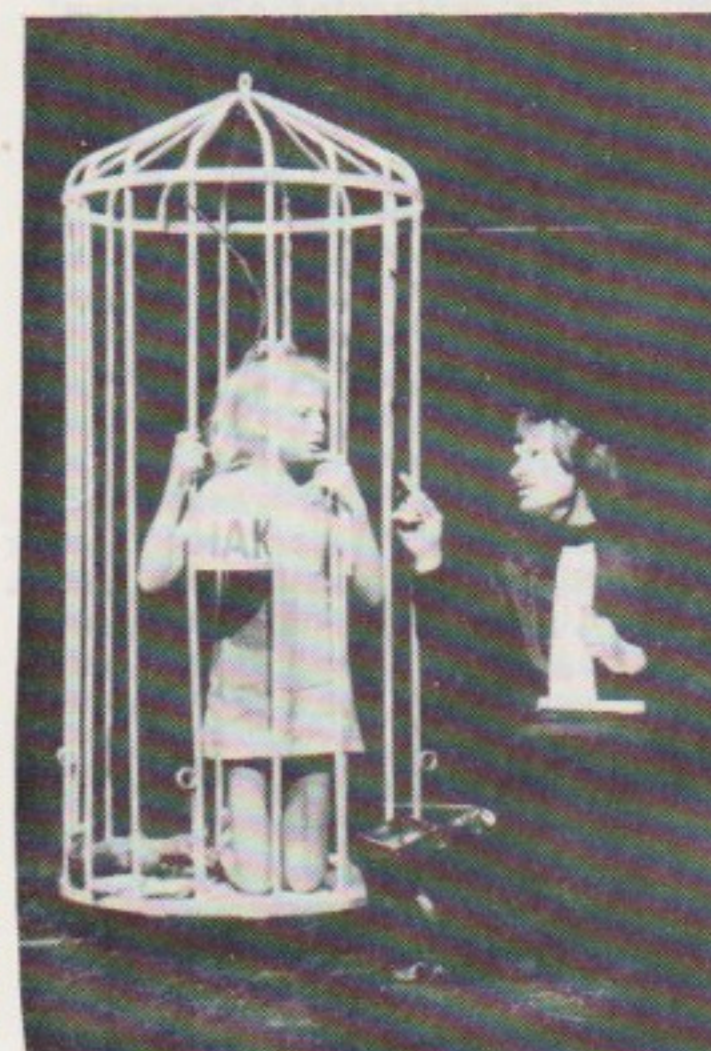

foto: rob ditters

De spelers en speelsters geven een overtuigende uitbeelding van de genadeloze spottende uitroepen, waarmee volwassenen reageren op de oorspronkelijke beschrijvingen, zoals kinderen van hun gevoelsleven geven. Na een zenuwachtig begin zette de veertienjarige Marjola LeComte een aansprekende vertolking van Mieke op de planken. Een vondst was de manier waarop de dokter opkomt wanneer hij Mieke in haar celletje op het politiebureau komt opzoeken. In zijn handen een Rubik-kubus, waar "hij en alle andere mensen zo gek van worden, dat hij ze allerlei gekleurde pille-tjes, die hij zelf ook niet meer uit elkaar kan houden, voorschrijft". Een symbolisch en tegelijkertijd, gezien het karakter van de voorstelling, erg illustratief detail. De voor een theaterbewerking razend moeilijke situatiebeschrijvingen van Guus Kuijer (auto, tuin, bejaardentehuis, school, gevangenis, rechtbank) zijn door vormgever Cor Verdonschot knap opgelost door de dekorstukken uit te voeren in gemakkelijk opvouwbaar tekstiel. Een fraai compromis tussen effect-bejag, praktisch nut en kostendrukking. De verbindende teksten uit het boek heeft Verdonschot weten in te passen door ze door twee muzikanten half gezongen te laten voordragen.

Een fijne, meerdere malen ontroerende voorstelling, die aanspoort tot nadenken over hoe in onze samenleving volwassenen met kinderen kunnen omgaan. De produktie kan in heel Nederland worden gearrangeerd, zie hiervoor onderstaande gegevens.

HA

PRODUKTIELEIDING THEATERGROEP DJINN: ROB DITTERS, NOZEMANSTRAAT 17A, 3023 TK ROTTERDAM, 010-768187. "MIEKE MOM" WORDT DEZE MAAND OPGEVOERD IN: ZUIDPLEINTHEATER, ROTTERDAM, 6-7 NOV. SCHOUWBURG GRONINGEN, 20 NOV.

leesdis

geserveerd door: Bob Ferguson;
Hans Arts

Het Kinderboek als Opvoeder

IN NOVEMBER VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEK VAN PROF. DR. LEA DASBERG: "HET KINDERBOEK ALS OPVOEDER", WAARIN EEN ANALYSE WORDT GEGEVEN VAN TWEE EEUWEN PEDAGOGISCHE NORMEN EN WAARDEN IN HET HISTORISCHE KINDERBOEK IN NEDERLAND.

Aan de hand van talrijke voorbeelden uit het genre "historische vertelling voor kinderen" worden hier door Lea Dasberg vragen behandeld als moraliseren en tendens in kinderboeken, rolpatronen, introductie in politieke en sociale problemen, kennisoverdracht en aansluiting op de leefwereld van het kind. Aanbevolen voor pedagogen, sociologen, jeugleiders en vormingswerkers.

HET KINDERBOEK ALS OPVOEDER. VAN GORKUM, ASSEN f 52,50.

HA

Knaben & Männer

DE BERLIJNSE UITGEVER ROSA WINKEL VERLAG STARTTE IN 1980 EEN ONREGELMATIG VERSCHIJNEND LITERATUURTIJDSCHRIFT OVER HOMOSEKSUELE THEMA'S, ONDER DE TITEL "KLAPPENTEXTE". DIT WOORD HEEFT IN HET DUIJTS TWEE BETEKENISSEN. HET DUIDT ZOWEL OP DE FLAPTEKST OP HET OMSLAG VAN EEN BOEK, ALS OP DE VERSJES EN KRABBELS DIE MEN OP DE MUREN VAN OPENBARE TOILETTEN ("KLAPPEN") AANTREFT. HET TWEEDE NUMMER (EIGENLIJK EEN DUBBELNUMMER 2/3) VERSCHIEEN IN JUNI 1981 EN IS GEHEEL GEWIJD AAN DE LIEFDE TUSSEN JONGENS EN MANNEN. HET BEVAT BIJDRAGEN VAN ONDER MEER TONY DUVERT, MICHEL FOUCEAULT, GUY HOQUENGHEM, PETER SCHULT EN OLAF STÜBEN EN KAN WORDEN BESCHOUWD ALS EEN BELANGRIJK INTERNATIONAAL GERICHT DOKUMENT VAN DEZE TIJD.

De titel van dit nummer is op zich al een literaire prestatie. Door elkaar geschreven bevat het, vertaald, de regels: "Jongens die van mannen houden die van jongens hou-

den" en "Mannen die van jongens houden die van mannen houden". Maar je kunt er nog veel meer in lezen. Door op regel twee te beginnen vond ik de langste zinnige konstruktie: "De mannen die van jongens houden, houden van jongens die van mannen houden en houden van jongens en mannen". Het 60 pagina's dikke tijdschrift bevat interviews, voorpublicaties, verhalen, gedichten en boekbesprekingen en is ook nog rijkelijk geïllustreerd. De ontwikkelingen in Duitsland en Frankrijk, waar op dit gebied momenteel veel gaande is, nemen een belangrijke plaats in. Nu moet men zich realiseren dat in deze landen de discussie over pedofilie een geheel andere vorm heeft dan in Nederland. Ten eerste is zij veel sterker dan bij ons gekoppeld aan de homobeweging, en bovendien bevat zij elementen van een radikaliserende wij hier (nog) niet kennen.

In Nederland dringt, met name in de flickerbeweging, druppelsgewijs nog wel eens iets door van de publicaties van bijvoorbeeld Guy Hoquenghem en Tony Duvert uit Frankrijk. Maar de werkelijke inhoud van de vaak felle en deels filosofische disputen kent misschien maar een handvol mensen in ons land. In sterkere mate geldt dit vreemd genoeg voor de ontwikkelingen in West-Duitsland, waar toch in 1976 al een "pederastie-diskussie" losbarstte door toedoen van het homoblad "Schwuchtel". In een korte, en deels weer voorbijge opbloei ontstonden "Päderastengruppen" zoals die van de Homosexuelle Aktion Hamburg, onder meer gevoed door publicaties van de elkaar uitstekend aanvullende Olaf Stüben en Peter Schult. Van de laatste maakte vooral het boek "Besuche in Sackgassen" (Trikont-Verlag, München) nogal wat reacties los.

Wie zich alsnog wil verdiepen in deze bijzonder interessante ideeën kan ik de "Klappentexte" ten zeerste aanbevelen. Er is een voor onze begrippen nogal beperkte afbakening van het terrein. Het gaat uitsluitend om mannen en jongens, en de laatste meestal in een wat oudere leeftijd, zo vanaf 14 jaar. De houding is veelal behoorlijk fel: het gaat hier niet meer om het verkrijgen van begrip voor anderssoortige relatievormen, maar men wordt gekonfronteerd met flickers en pederasten die lak hebben aan de hun billen samenknijpende burgers en volmondig toegeven dat ze precies zo smerig zijn als de meeste mensen denken.

Veel aandacht ook voor de algemene tendenzen tot afzwakking van de wettelijke bepalingen op het gebied van de zedelijkheid, en de groeiende weerstand die dit in behoudende kringen oproept. In een binnenkatern zijn interviews opgenomen met onder meer Fouceault, Hoquenghem en Kate Millet die eerder in Amerika waren gebundeld onder de titel "Loving Boys, Loving Children" (Semiotext(e), New York 1980 onder redactie van Sylvere Lotringer).

KLAPPENTEXTE NR. 2/3 1981. DM 8,50.
ROSA WINKEL VERLAG, POSTFACH 620404,
D-1000 BERLIN 62, B.R. DUITSLAND.
ISBN 3 921495 66 0.

BF

Homologie

IN SEPTEMBER VERSCHIEEN NR. 5 VAN HET KWARTAALBLAD "HOMOLOGIE", WAARIN ONDER MEER HET TWEEDE DEEL VAN EEN ARTIKEL OVER DE DUITSE WANDERVOGELBEWEGING VAN ROND DE EEUWWISSELING. DITMAAL WORDT VOORAL INGEGAAN OP DE ONBEWUST HOMO-EROTISCHE EN DE BEWUST STRIJDBAAR HOMOSEKSUELE TENDENZEN IN DEZE JONGENSBEWEGING.

Onder de titel "Want my brother, sir?" gaat André Hylkema in op het rapport van Terre Des Hommes medewerker Tim Bond over jongensprostitutie in Sri Lanka. Hij wijst de lezers op de verhalen afkeer van homo- en pedoseksualiteit die wel degelijk tussen de regels door uit het rapport blijkt. Homologie drukt verder een artikel af over het verschijnsel van zich "meisjesachtig" gedragende jongens en zich "jongensachtig" gedragende meisjes. Dit verhaal over "Sissyboys en Tom-girls" van Frits Wafelbakker gaat in op een aantal onderzoeken op dit gebied en bevat tevens een eigen kritische visie op het "probleemveld". Het werd geschreven op verzoek van Prof. Musaph voor de bundel "Problemen rondom homoseksualiteit in de huisartsenpraktijk". Musaph weigerde de bijdrage echter omdat deze niet voldoende psychoanalytisch onderbouwd zou zijn en omdat er naar zijn idee ronduit gevaarlijke alternatieve wegen voor begeleiding in worden geopperd. Dat laatste slaat op het idee van Wafelbakker om de problemen, die met name jongens met een "meisjesachtig" gedrag kunnen ervaren door reacties van hun omgeving, op te vangen door het vormen van een pool van begeleiders die bijvoorbeeld via de NVSH landelijke werkgroep jeugdemancipatie zouden kunnen worden gerekruteerd. Let wel, niet om ze te genezen of mannelijker te maken, maar om het risico van vereenzaming tegen te gaan. Bij meisjes lijkt het volgens Wafelbakker wenselijk om geen extra aandacht aan het "bijzondere" gedrag te geven en evenmin te streven naar verandering van dit gedrag. Dat laatste geldt ook voor jongens, alleen blijkt daar de afwijzing van de omgeving en als gevolg daarvan het risico van vereenzaming groter. Het artikel verscheen eerder in een iets andere vorm in SEKSTANT (maandblad NVSH) 1981 nr. 5 (Deskundologica, vanaf pag. 29).

HOMOLOGIE 3e JRG NR. 5, SEPTEMBER '81. f 4,50. TE BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN f 5,50 OP POSTREKENING 107878 VAN HOMOLOGIE, POSTBUS 16584, AMSTERDAM, ONDER VERMELDING VAN "SEPTEMBERNUMMER 1981".

BF

JEP**stichting jep eindhoven**

postbus 440 5600 AK eindhoven telefoon 040 - 418260 postgiro 3300542

bestellen van onderstaande artikelen door overmaken van het verschuldigde bedrag (inclusief verzendkosten) op gironummer 3300542 van de stichting jep eindhoven. Bestelnummers en aantallen vermelden. Bestellingen boven 50,- kunnen ook per brief worden gedaan. Betaling dan na ontvangst van onze acceptgirokaart.

buttons vier verschillende teksten. Prijs: **1.50** per stuk
 nr 201: *kinderlokker mag ik mee?* nr.202: *kinderseks vrij.*
 nr 203: *kind wat ben je lief,* nr.204: *jong geleerd oud gedaan en seks dan?*
 verzendkosten 1 - 5 stuks: 2,50; 6 - 15 stuks 3,50.

brochure * *LEER ZE VRIJEN...niet af.* bestelnummer 301. Prijs: **1.-**
 Informatiebrochure over seksuele opvoeding van kinderen. 20 pagina's.
 Geïllustreerd. Verzendkosten: 1 ex. 1,50; 2 - 3 ex. 2,--; 4 - 8 ex. 3,--

stickers 12 stickers. 2 x 6 verschillende teksten op één vel. Rond 5 cm doorsnee. Prijs: **1.-**
 Teksten: *heeft een kind geen recht op seks?* * *Vrij ook eens met je kind* * *Kinderlokker mag ik mee?* *
Kinderseks vrij. * *Kind wat ben je lief.* * *Jong geleerd oud gedaan en seks dan?* *
 Verzendkosten 1 - 5 vel 1,50; 6 - 15 vel 2,-- Bestelnummer 401.

infomap * *DE WET KENT GRENZEN, DE LIEFDE NIET.* Bestelnummer 501. Prijs: **3.50**
 In deze map zijn een aantal artikelen opgenomen rond het thema pedofilie en kinderseksualiteit. Een uitgave van de landelijke werkgroep Jeugdemanipatie van de nvsh. Verzendkosten: 1 ex. 3,--.

rapport * *LEEFTIJDGRENZEN IN DE ZEDELIJKHEIDSWETGEVING. Bescherming of bedreiging?* Prijs: **7.50**
 Rapport van de NVSH over de huidige zedelijkheidswetgeving en de noodzaak tot veranderingen daarin. derde druk. Bestelnummer 601. Verzendkosten 1 ex. 3,--.

GG pamflet nr.4. *PEDOFILIE.* Nu al de tweede druk van deze uitstekende folder, met daarin adviezen aan ouders, kinderen, pedofielen, onderwijzers. Geeft eerlijke, goede informatie. Bestelnummer 701. Prijs: **1.50**
 verzendkosten: 1 ex. 1,50; 2 - 3 ex. 2,--; 4 - 8 ex. 3,--

boeken

bestelnr. 801 *SEKS IS MEER...dan recht op en neer.* Uitgave S.O.F.
 Voorlichtingsboek voor jongeren met goede informatie over homofilie, pedofilie etc. **8.50**
 Verzendkosten 1 exemplaar 5,--

bestelnr. 802 *VIES IS LEKKER.* Ivan Wolffers. Uitgave Bert Bakker
 Voorlichting voor jongere kinderen, vlot en goed geschreven. Met tekeningen. **15.-**
 Verzendkosten 1 exemplaar 5,--

bestelnr. 803 *EN ME VRIENDJE HOUDT VAN MIJ...* Uitgave NVSH.
 23 seksuele ervaringen van mensen voor hun zestiende jaar. Nu herdrukt. **13.-**
 Verzendkosten 1 exemplaar 3,--

bestelnr. 804 *WAT DOE JIJ MET MIJN KIND?* Sytze van der Velde
 Uitgave Veen. Taboedoorbrekend dagboek van een pedofiel over zijn ervaringen met kinderen, de rechterlijke macht en de maatschappij. Het één bijdrage van de sociaal-psycholoog Theo Sandfort. Verzendkosten 1 exemplaar 3,-- **14.90**

nieuw!**BAAS NIEGENBROEK****poster**

formaat 42 x 60 cm vierkleurendruk bestelnr. 101
 PRIJS: **1.25**
 verzendkosten 1 - 4 stuks 3,50. 5 - 15 stuks 7,50

NIEUW!**SYTZE VAN DER VELDE**

Wat doe jij met mijn kind?

Taboe-doorbrekend dagboek van een pedofiel over zijn ervaringen met kinderen, de rechterlijke macht en de maatschappij

MET EEN BIJDRAGE VAN SOCIAAL-PSYCHOLOOG **THEO SANDFORT**

PLAK PLEK

met grote blijdschap
geven wij kennis van
de geboorte van ons
nieuwe werkgroepje.
p/a wijngaardstraat 9
Goes Zeeland

Peter
Koos
René
Joos
Jaques

LET OP!
De volgende vergadering van
WOPJE is niet op 5 december maar
op zaterdag 28 november.

Op zondag 15 november verzorgt
de afdelingswerkgroep Rotterdam
om 8 uur 's avonds in het NVSH-
gebouw aan het Kon. Emmaplein 1
een voorstelling van de Hongaarse
film "Zoals thuis" van Martá
Mészáros. Het is een poëtische
speelfilm over de verhouding
van een oudere man met een tien-
jarig meisje.

In een aantal films heeft Martá
Mészáros zich kritisch opgesteld
t.a.v. het traditionele huwelijk
en heeft zij de aandacht willen
vestigen op de grote veelheid en
verscheidenheid van relatievormen
die tussen mensen kunnen bestaan.
Met deze film uit 1978 heeft zij
hieraan nog een dimensie toege-
voegd. De combinatie van een cyni-
sche man die uit Amerika terugkeert
naar zijn geboorteland en een aan-
trekkelijk, brutaal kind is drama-
tisch erg werkzaam en de man-vrouw
verhoudingen alsmede de altijd
aanwezige jalouzie spelen hier op
subtiële wijze doorheen.

"Zoals thuis"

JAN FISCHER

agenda

OA = Open Avond
Tenzij anders vermeld begin-
ren de bijeenkomsten om 20 u.
en worden ze gehouden op de
adressen die in de adreslijst
bij de betreffende plaatsen
zijn vermeld.

november

- 3 Spreekuur Groningen,
Kraneweg 56
- 4 Inloopavond Venlo
- 5 OA Rotterdam
- 7 Eeuwfeest NVSH,
De Reehorst, Ede (10 u.)
- 11 OA Den Haag
- 13 OA Utrecht
- 13 OA Zaandam
- 16 Thema-avond Nijmegen,
Bloemerstraat 90
- 17 OA Amsterdam
- 18 Inloopavond Venlo
- 21 Landelijke demonstratie
tegen kernwapens, Dam,
Amsterdam (13 u.)
- 27 OA Deventer,
Smedenstraat 98
- 28 WOPJE, NVSH-pand Utrecht
(10.30 u.)
- 28 Verenigingsraad NVSH,
Amershof, Snouckaertlaan
5, Amersfoort (10.30 u.)

december

- 1 Spreekuur Groningen,
Kraneweg 56
- 2 LWGJ, COC-pand, Oude
Gracht 221, Utrecht
(19.30 u.)
- 2 Inloopavond Venlo
- 4 OA Rotterdam
- 9 OA Den Haag
- 11 OA Utrecht
- 11 OA Zaandam
- 12 Scholingsweekend begeleide-
ders Kindervuist (plaats en
datum nog niet bekend)
- 15 OA Amsterdam
- 16 Inloopavond Venlo
- 21 OA Nijmegen, Bloemerstraat 90
- 25 OA Deventer, Smedenstraat 98

**boos
of blij?**

**zin in
helpen?**

**nieuwe
lezer?**

**postbus 6614
3002 pp
rotterdam**

**postbus 6614
3002 pp
rotterdam**

**postbus 6614
3002 pp
rotterdam**